

¿CÓMO NO?

informatieblad
TILBURG-MATAGALPA

- In 2015 ... zijn de Millenniumdoelen nog niet gehaald • Meer krediet voor Matagalpa •
- GEEF! om koffie uit Matagalpa • Verschillende werelden, gelijke dromen •

**INCLUSIEF KATERN
CAMINANDO JUNTOS, SAMEN OPLOPEN**

¡Cómo No!, het informatieblad over de Stedenband, wordt uitgegeven door Amigos de Matagalpa van Stedenband Tilburg-Matagalpa. ¡Cómo No! verschijnt vier maal per jaar met een oplage van 850 exemplaren. Voor een gratis abonnement kunt u zich wenden tot de Stedenband Tilburg-Matagalpa:

Adres: Stationsstraat 31
5038 EC Tilburg
Tel: 013-5368706
E-mail: stedenband@tilburg-matagalpa.nl
Web: www.tilburg-matagalpa.nl
Bank: 2783514
De Stedenband is geregistreerd bij ANBI (Algemeen Nut Beogende Instellingen).

Redactie

Marian van Stiphout
Toon Oomen
Miranda van der Klaauw
Wendy Sprangers
Herman Fitters
Maya Engels
Rik Kamerik

Lay-out

HD ontwerp • Tilburg • www.hdontwerp.nl

Foto voorpagina

vrouw plukt koffiebesen;
foto: CECOCAFEN

Drukwerk

Drukkerij Mezclado

Afwerking

de Bundel

ISSN: 0920 2315

Redactioneel

In plaats van spekjes

Er was ooit een tijd, jaren geleden, dat wij snert aten met kerst om ons te distantiëren van rijkeluis- dan wel burgertruttenezesgangendiners. Ik zou er nu niet meer voor kiezen want in erwtensoep zit doorgaans vlees- het kan ook zonder, maar dat vind zelfs ik maar zozo. De rest van de avond en een gedeelte van de nacht vermaakten we ons met het elkaar afslachten in potjes Risk, dat dan weer wel.

Ik moet toegeven dat ik inmiddels ook wel eens een teveel aantal gangen naar binnen heb gewerkt tijdens de feestdagen, al was dat gelukkig na de tijd dat ik besloten had geen vlees meer te eten. Dat heeft alvast heel wat kippenpootjes, ganzenlevers, rundertongen en lamsboutjes gespaard ... én bomen. Want hele regenwouden gaan in Latijns-Amerika tegen de vlakte om ons veevoer te verbouwen, maar dat hoeft ik jullie niet meer uit te leggen. En och, bij de gedachte aan paddenstoelenrisotto, linzencurry of een Spaanse tortilla loopt het water me al in de mond. Daar kan geen lap vlees tegenop.

Wat ik wel mis zijn spekjes! Daar heb ik onlangs een alternatief voor gevonden: kaaswaaertjes, ook vet zout en krokant.

Bekleed een bakplaat met bakpapier. Leg er hoopjes geraspte Parmezaanse kaas op. Zet drie tot vijf minuten in de oven op 200 graden, tot de kaas goudgeel is en borrelt. Laat stijf worden en haal de waaertjes dan met een spatel los. Lekker in soep of op een salade.*
Fijne feestdagen!

Marian

* uit mijn favoriete kookboek *Vegalicious* van Alice Hart

Inhoud

In 2015 ... zijn de Millenniumdoelen nog niet gehaald	Miranda van der Klaauw	3
Declaratie van Managua, 5 oktober 2013	Patricia Herrijgers (vertaling)	5
Muurschilder Katy in Tilburg	Ingrid van den Hout	7
Meer krediet voor Matagalpa	Patricia Herrijgers (vertaling)	9
Van Tilburger naar Matagalpino	Wendy Sprangers	10
GEEF! om koffie uit Matagalpa	Miranda van der Klaauw	12
Waarom ben ik kritisch op het FSLN?	Sergio Simpson (PH vertaling)	13
Wat weten we nou eigenlijk van San Carlos, Nicaragua?	Jaques Weijters	15
Mijn idealen in de praktijk in Nicaragua	Yannick Burink	18
Een monument voor Ivania Brooks Torres	Lou Keune	21
Nee tegen de hervorming van wet 779	Diny van de Pas	24
Verschillende werelden, gelijke dromen	Osiris Canales	
Ingezonden brief Nog steeds betrokken	Maya Engels (vertaling)	26
CasaMaterna	Francine Destoop	28
Kort Nieuws	Maya Engels (vertaling)	28
Dé foto van ¡Cómo No!		29
	Louise Donjacour	32

In 2015 ... zijn de Millenniumdoelen nog niet gehaald

Met 'In 2015 ...' begint de formulering van elk millenniumdoel. De voor ons meest bekende is '... gaan alle kinderen naar school'. Toen de doelen in 2000 onder de vlag van de Verenigde Naties (VN) werden vastgesteld, vond men ze behoorlijk ambitieus. Maar toch is er op alle doelen belangrijke vooruitgang geboekt, ook in Nicaragua en Matagalpa.

In Nicaragua leeft nog bijna de helft van de mensen in armoede. Een groot deel van hen woont in ruraal gebied. Volgens de VN moet meer worden gedaan om de oorzaken aan te pakken. De regering moet een centrale rol spelen in de strategie voor economische groei en in de aanleg van basisvoorzieningen. Zo niet, dan neemt de ongelijkheid tussen bevolkingsgroepen verder toe. Hoewel het is verbeterd ten opzichte van het meetjaar 1990, leeft nog steeds zestig procent van de mensen in ruraal gebied in armoede. In de stad is dat 25 procent. Het percentage inwoners dat van minder dan een dollar per dag moet rondkomen is tien procent. Ook de jeugdwerkloosheid ligt rond de tien procent. En nog slechts tien procent van de Nicaraguanen heeft toegang tot internet.

Positieve cijfers

Veel vrouwen staan er in Nicaragua alleen voor en al het werk dat ze doen wordt nauwelijks als zodanig gewaardeerd. Deze positie van de vrouw was ook altijd terug te zien in de situatie rond moedersterfte. Deze kent een direct oorzakelijk verband met armoede en de toegang tot de reproductieve gezondheidszorg. Maar door het verbeteren van de infrastructuur, de zorg en de voorlichting is het aantal sterfgevallen gelukkig flink afgenomen, van 175 naar 95 per 100.000 levend geboren. Een belangrijke indicator is het aantal professionele assistenties bij bevallingen. Dit is verhoogd van 61 naar 75 procent. Ook positieve cijfers zijn er te melden over kindersterfte onder kinderen van nul tot vier jaar: gedaald van 66 naar 27 per 1000 levend geboren. Voor de vrouwengroep van onze Stedenband en voor het bekende project Casa Materna is aandacht voor moedersterfte al jaren vanzelfsprekend, maar ook de Nicaraguaanse overheid zet er de laatste jaren veel op in. Een duidelijk teken hiervan is het dit jaar geopende Moeder- en Kindcentrum in Matagalpa. Dan de resultaten binnen het onderwijs. Ging in 1990 nog een derde van de kinderen niet naar school, nu is dat nog 'slechts' vijf procent. Helaas is het wel zo dat het aantal kinderen dat de school ook afmaakt nog een stuk lager ligt: slechts de helft maakt de school af. Hier is nog een wereld te winnen. Sinds vorig jaar geven onze partners dan ook prioriteit aan investeringen en projecten die hier iets aan doen, onder andere door meer aandacht te vragen voor kinderarbeid. Met name in de voor Matagalpa belangrijke koffiesector, maar ook in de informele sector in de stad, is dit een probleem. Gelukkig is het dit jaar gelukt om het onderwerp bij vriend en vijand op de agenda te krijgen en kan niemand er nog omheen. Zie ook het artikel over kinderarbeid elders in deze ¡Cómo No! >>

markt Guanaca
foto: Frans van Hoek

verse groenten op de markt
foto: Stijn Couwenberg

vrouw uit het dorp Mil Bosque met
zelfgemaakte kaas
foto: Cil de Vries

Nicaragua is nog gezegend met een rijke flora en fauna, ook belangrijk voor de ontwikkelingen op het gebied van toerisme, maar de regering heeft weinig grip op illegale houtkap en andere voor de bossen negatieve ontwikkelingen. Het beboste oppervlak is dan ook gedaald van 37 naar 25 procent.

Nieuwe doelen

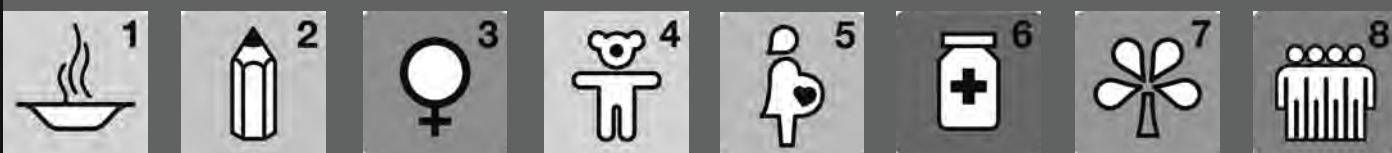
En na 2015 ... komen er nieuwe doelen. Op een top in september van dit jaar bereikten de landen overeenstemming over de oprichting van een forum en werd afgesproken om met name extra inspanningen te plegen om de doelen waar men het minst ver gevorderd is, alsnog te behalen. En ook komt er meer aandacht voor de zwakste landen en bevolkingsgroepen. Tot slot lijkt er meer aandacht te komen voor meer politieke onderwerpen als mensenrechten, een duurzame economie en goed bestuur. Het blijft dus een ambitieus project.

De twaalf nieuwe doelen (nog in concept) luiden als volgt:

1. een einde aan armoede
2. gelijke rechten voor vrouwen
3. toegang tot onderwijs
4. gezonde levens
5. voedselveiligheid en gezonde voeding
6. toegang tot schoon water en sanitair
7. duurzame energie
8. banen en duurzame groei
9. duurzaam beheer van de natuur
10. goed bestuur
11. stabiele en vredige staten
12. gelijk speelveld voor handel en financiering

Miranda van der Klaauw

bron: website Verenigde Naties

Stand van zaken wereldwijd (bron: nrc next)

1. De percentages van extreme honger en armoede zijn gehalveerd, zoals de bedoeling was. Maar nog steeds lijdt één op de acht mensen honger.
2. Inmiddels gaat 90 procent van de kinderen naar school. Nog altijd krijgen 57 miljoen kinderen geen onderwijs.
3. Seksegelijkheid is nog ver te zoeken. In het vervolgonderwijs zijn meisjes ondervertegenwoordigd en geweld tegen vrouwen komt in veel landen voor. Daarnaast zijn er nog maar weinig vrouwen op hoge posities.
4. Kindersterfte is bijna gehalveerd, maar het doel was om dit met tweederde te reduceren. Veel kinderen sterven aan eenvoudig te voorkomen aandoeningen, zoals diarree.
5. Ook moedersterfte is gehalveerd, maar moest met driekwart dalen. Complicaties bij de zwangerschap en bevalling zijn de voornaamste doodsoorzaken.
6. De ziektes aids en malaria zijn nog niet uitgebannen. Wel breidt hiv/aids zich minder snel uit en hebben veel meer mensen toegang tot hiv-remmers. Aan malaria stierven een kwart minder mensen dan eerst. De meeste doden vallen in slechts veertien landen.
7. Het doel om het percentage mensen zonder toegang tot schoon drinkwater te halveren is behaald, maar nog 2,5 miljard mensen hebben geen wc. Daarnaast zijn er zorgen rond de vernietiging van bossen en ecosystemen en de toename van de CO2-uitstoot.
8. De handel is eerlijker en toegankelijker geworden, maar nog niet eerlijk genoeg, gezien de hogere tarieven die nog steeds worden opgelegd, waardoor arme landen relatief weinig verdienen aan hun grondstoffen.

Declaratie van Managua, 5 oktober 2013

Voor kinderarbeidvrije zones

De campagne 'Stop Kinderarbeid; school is de beste werkplaats' is een initiatief gecoördineerd door de Nederlandse organisatie Hivos. Met partners over de hele wereld worden in meerdere landen afspraken gemaakt en acties geïmplementeerd. De campagne streeft ernaar elke vorm van kinderarbeid uit te roeien en kwalitatief en toegankelijk onderwijs te garanderen voor alle kinderen, minimaal tot de leeftijd van vijftien jaar. De declaratie is mede ondertekend door het Comité Mano Vuelta uit Matagalpa.

Wij, de deelnemers aan deze conferentie, nemen het volgende in acht:

- De nieuwe schattingen, zoals gepresenteerd in de meest recente studie van de Organización Internacional de Trabajo (OIT, Internationale Arbeidsorganisatie), geven aan dat 168 miljoen kinderen in de wereld slachtoffer zijn van kinderarbeid. Dat komt neer op elf procent van de kinderen op de wereld.

- Tijdens het Wereldforum over Onderwijs (Dakar, 2000), hebben 164 regeringen (waaronder de Centraal-Amerikaanse landen Nicaragua, Guatemala, Costa Rica, El Salvador, Honduras, Panama en de Dominicaanse Republiek) beloofd om in 2015 onderwijs te bieden aan alle kinderen, waarbij wordt gegarandeerd dat kinderen, vooral meisjes, kinderen in armoede en kinderen uit etnische minderheden, toegang hebben tot gratis, verplicht en kwalitatief basisonderwijs en dat zij het recht hebben hun opleiding te voltooien.

- Kinderarbeid is een serieus probleem dat veel landen in de wereld aangaat, vooral arme landen en ontwikkelingslanden. In Centraal-Amerika bestaat kinderarbeid nog altijd, vooral op het platteland en in de stedelijke randgebieden. Veel kinderen worden voor vele uren fysiek, mentaal en psychologisch belast. De sanitaire omstandigheden en veiligheid zijn voor velen niet goed, waardoor zij niet voldoende gebruik kunnen maken van hun mensenrechten, zoals onderwijs, ontspanning en gezondheidszorg.

- In Centraal-Amerikaanse landen, zoals Guatemala, El Salvador, Honduras en Nicaragua, zien we dat kinderarbeid meerdere oorzaken heeft. Naast armoede komt ook uitsluiting en discriminatie van bepaalde groepen voor. Dit maakt kinderarbeid een complex en structureel probleem. Dat vraagt om een overheidsbeleid dat de mensenrechten in zijn totaliteit omvat.

- De Centraal-Amerikaanse landen leven in een situatie waarin de toenemende kinderarbeid te wijten is aan armoede, aan sociale ongelijkheid, aan de wijzigingen op de arbeidsmarkt en aan processen van uitbuiting en uitsluiting.

- In Centraal-Amerika zorgen de processen van uitsluiting voor een scheiding van de sociale contacten en de mogelijkheid tot saamhorigheid; in die zin doorkruist het het leven van de werkende kinderen. Kinderen hebben te lijden onder de verschillen in gewoontes, mogelijkheden, toegang tot basisrechten; vooral de breuk met de school, die naast de familie het belangrijkste sociale instituut vertegenwoordigt voor de persoonlijke en sociale

ontwikkeling van het kind en de omgeving bij uitstek is voor deze leeftijdsgroep.

- Kinderarbeid is in strijd met ieder mensenrecht. De problematiek van kinderarbeid heeft haar wortels in structurele elementen, waardoor een integrale focus en aanpak vereist is. Met andere woorden, kinderarbeid kan niet worden beschouwd als een op zichzelf staand probleem, maar als een manifestatie van meerdere problemen.

- Kinderarbeid uitroeien vereist een proactief beleid dat de bestaande problemen overstijgt en dat de rechten van kinderen en adolescenten duidelijk maakt.

Oproep tot actie:

Wij, de deelnemers aan de Conferentie in Nicaragua 'Voor kinderarbeidvrije zones', en andere gerelateerde organisaties, beloven dat wij ons verantwoordelijk houden voor de implementatie van de volgende aanbevelingen voor beleid en praktijk gericht op het stimuleren, promoten en creëren van kinderarbeidvrije zones.

1. Het is belangrijk om iedere vorm van kinderarbeid af te schaffen, zoals beschreven in de overeenkomsten van de OIT: de minimumleeftijd voor toelating tot het arbeidsproces (no. 138) en de ergste vormen van kinderarbeid (no. 182).

2. Het overheidsbeleid ten aanzien van onderwijs en kinderarbeid moet gebaseerd zijn op de afspraken gemaakt op de Conventie van de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties, beide verdragen van het OIT (138 en 182) aangaande kinderarbeid en het tweede millenniumdoel dat gericht is op onderwijs voor alle kinderen.

3. Het primaire en vervolgonderwijs moet gratis zijn voor alle kinderen. Dit is echter niet voldoende. Het is noodzakelijk om bewustwording te creëren in onze landen. De staat moet, als maximale garantie op onderwijs, maatregelen treffen om dit te beschermen en onderwijsbeleid voeren dat de gelijkheid in kansen promoot en dat voorrang geeft aan deelname, behoud en onderwijskwaliteit voor alle kinderen. >>

kinderen leggen de pers in Matagalpa de betekenis van de muurschildering uit
foto: LBSNN

COMO NO!

kinderen van de Escuela Especial La Amistad werken aan een muurschildering
foto: LBSNN

4. De voedselprogramma's op de scholen, gefinancierd door het openbaar bestuur, en het leveren van water en sanitaire voorzieningen, zijn erg belangrijk om onderwijs te promoten en te garanderen.

5. Samenwerking is nodig tussen de overheden van de Centraal-Amerikaanse landen, ngo's, vakbonden, ondernemers en andere groepen die programma's tegen kinderarbeid toepassen, of die campagne voeren om te garanderen dat alle kinderen van bepaalde leeftijd naar school gaan en dat zij op school blijven (primair en vervolgonderwijs).

6. De norm 'geen enkel kind zou moeten werken' moet worden vastgesteld. Alle kinderen horen op school te zitten. Deze norm moet een essentieel onderdeel zijn van ieder programma dat zich tot doel stelt dat alle kinderen onderwijs ontvangen.

7. Het mandaat, de bevoegdheden en de financiering van het onderwijssysteem (van de Centraal-Amerikaanse ministeries van Onderwijs) van iedere school, moet zodanig ingericht zijn dat zij niet alleen verantwoordelijk zijn voor de kinderen die naar school gaan. In nauwe samenwerking met de ministeries van Arbeid en aanverwante ministeries, zullen zij ook verantwoordelijk gehouden worden voor maatregelen waardoor alle kinderen zonder onderwijs wel naar school gaan, ook de kinderen jonger dan vijftien jaar die geen onderwijs hebben genoten in hun vroege jeugd.

8. Het bovengenoemde mandaat dient ook te zorgen voor 'brugscholen' (door middel van cursussen, extra klassen, etc.) die de oudere kinderen helpen instromen in het reguliere onderwijs.

9. Er moet een systeem ontwikkeld worden waarbij schoolverlaters en hun ouders worden bezocht om over de problemen en oplossingen te praten.

10. Het werk van ngo's, vakbonden en ondernemers is van groot belang in de strijd tegen kinderarbeid en voor het waarborgen van het recht op onderwijs. De Centraal-Amerikaanse bedrijven spelen een belangrijke rol in de afschaffing van kinderarbeid en in de uitvoering hiervan door het, waar mogelijk, te koppelen aan een bredere regionale aanpak.

11. Wij willen ervoor zorgen dat Centraal-Amerikaanse vakbonden en bedrijven samenwerken met andere geïnteresseerde lokale en nationale partijen om kinderarbeidvrije zones te creëren.

Deze declaratie is unaniem goedgekeurd tijdens de Centraal-Amerikaanse Conferentie Voor Kinderarbeidvrije Zones in Managua op 5 oktober 2013 door de afgevaardigden van de volgende landen: Panama, Nicaragua, Honduras, Guatemala, Costa Rica en El Salvador. Aan de conferentie namen ook afgevaardigden deel van de volgende internationale organisaties: UNICEF, de Europese Commissie en OIT.

vertaling: **Patricia Herrijgers**

De Nicaraguaanse muurschilder Katy heeft de afgelopen maanden in diverse Nederlandse steden gewerkt. Samen met kinderen van scholen ontwierp zij panelen en muren in het kader van de campagne Stop Kinderarbeid. In Tilburg werkte Katy op de basisscholen De Triangel en Panta Rhei. De kinderen hebben enthousiast mee geschilderd. Op De Triangel hangen de kleurige panelen aan de hekken van de kleuterspeelplaats en op Panta Rhei is er een paneel voor elke locatie beschilderd.

schildersessie op Panta Rhei
foto: Mayke van den Broek

Muurschilder Katy in Tilburg

Deze herfst kreeg Tilburg wederom bezoek van een Nicaraguaanse muurschilder. Gedurende twee weken kwam Katy Carlina Centeno Escott de kinderen van twee basisscholen begeleiden bij het maken van een kunstwerk dat inmiddels een prachtige plek op school heeft gekregen. Ze heeft deze twee weken bij ons in huis gewoond. Het was een fijn samenzijn met mooie gesprekken, uitwisselingen van heerlijke recepten en het delen van de betere goocheltrucs met onze twee kinderen. Natuurlijk is er ook even tijd gemaakt voor een 'officieel' interview voor ¡Cómo No! ... aan de keukentafel.

Katy op weg naar de volgende stad: Doetinchem
foto: Herman Fitters

Het is voor onze Nicaraguaanse gast niet de eerste keer dat ze in Nederland is. Haar eerste bezoek was in 2008, waarbij ze -net als nu- ook meerdere steden aandeed. Katy is 29 jaar oud en moeder van Amarú, een jongetje van vijf. Haar geboorteplaats en woonplaats is Estelí, een grote stad in het Noorden van Nicaragua, ongeveer op zestig kilometer afstand van Matagalpa. Katy werkt als begeleidster bij schilderprojecten van de organisatie Funarte (Fundación del apoyo del arte creador infantil, www.funarte.org.ni).

Welbewust vertelt Katy over haar werkgever. Funarte gaf aanvankelijk, in 1987, alleen workshops om muurschilderingen te maken in de wijken van Estelí. Vanaf 1999 is Funarte een officiële, niet-gouvernementele organisatie die internationaal werkt. Funarte gaat uit van de sociale kracht van het werken aan muurschilderingen. In de loop der jaren heeft Katy een bijdrage geleverd aan projecten in Spanje, Ierland, Noorwegen, Nederland, Duitsland, Canada en Colombia.

Ik vraag haar hoe ze met verf en kwast in aanraking is gekomen.

'Toen ik acht jaar oud was, werd ik uitgenodigd om met een groepje kinderen in mijn wijk in Estelí mee te doen aan een workshop muurschilderen. Dat vond ik heel erg leuk en ik bleef -net als vele anderen- elke zaterdag terugkomen. Muurschilderen is in Nicaragua een veelvoorkomende vorm van kunst, een manier van artistieke uitdrukking in de publieke ruimte. Op vijftienjarige leeftijd kreeg ik meer praktische klussen bij Funarte, zoals het organiseren van groepjes kinderen en het regelen van materialen. Een jaar later kon ik als begeleidster van de kinderen aan de slag. De ideeën, gevoelens en voorstellingen van de kinderen verwerk ik samen met hen in het uiteindelijke kunstwerk.'

Is deze creativiteit er thuis ook met de soeplepel ingegoten?

'Ik heb vier zussen, allen hebben affiniteit met schilderen. Met name mijn jongste zus van dertien jaar is ook erg actief met schilderen en zij vindt het erg leuk om te doen. Mijn moeder hielp vroeger op school ook vaak mee met knutselen en schilderen, dus waarschijnlijk heb ik het ook wel van haar meegekregen.'

Katy vervolgt: 'Als kind heb ik ook gedanst en wel eens meegedaan aan sportactiviteiten in de wijk maar dat vond ik niet zo leuk als tekenen en schilderen. Ik heb een eigen stijl van schilderen ontwikkeld. Een vrij abstracte stijl met weinig ruimte voor details.' >>

schildersessie op De Triangel
foto: Toon Oomen

Op de Tilburgse basisscholen De Triangel en Panta Rhei heb je intensief samengewerkt met de kinderen. Waar richt je je met name op?

'Ik help de kinderen bij het maken van de compositie, het mengen van de kleuren en ik probeer bij te dragen aan de vorming van hun artistieke kijk. Ik vind het belangrijk dat de kinderen met elkaar samenwerken en dat ze allemaal een bijdrage leveren aan het uiteindelijke werk, hun kunstwerk. Vroeger was ik meer bezig om een eigen persoonlijke stijl van schilderen te ontwikkelen. Nu gaat al mijn aandacht naar het verbeteren van het proces, het mogelijk maken voor de kinderen.'

Katy verblijft ongeveer drie maanden in Nederland en zal onder andere in Den Haag, Maastricht en Gennep gaan schilderen. 'Elke week een andere school, andere kinderen, een andere manier van met elkaar omgaan. Dit opent je ogen. De week bij De Triangel was erg druk. In vier dagen hebben de kinderen een enorm kunstwerk van zestien panelen gemaakt. Het prachtige schilderwerk hangt inmiddels buiten op de speelplaats. Bij Panta Rhei was het schilderij minder groot en daardoor had ik de gelegenheid om de kinderen meer aandacht te geven.'

Wat is je opgevallen tijdens je verblijf in Nederland?

'In Nederland zie je mensen met allerlei culturele achtergronden, een variëteit aan nationaliteiten. Het leven komt erg georganiseerd over. Overal zie je

fietspaden. De mensen die ik op straat tegenkom zijn vriendelijk. Ze begroeten elkaar in de trein en houden de deur netjes voor elkaar open. Ik heb echter ook meegemaakt dat mensen in de trein snel geïrriteerd raken, gespannen zijn wanneer er iets anders gaat dan ze hadden verwacht, bijvoorbeeld bij een treinstoring.'

Tijdens haar verblijf heeft Katy vaak van haar 'thuisadres' naar de basisschool gelopen, ongeveer een afstand van twee tot drie kilometer. Hoewel ze goed met de fiets overweg kan, heeft ze weinig gebruik gemaakt van dit vervoermiddel. 'In Nicaragua is men niet gewend te fietsen. Men heeft ook geen respect voor de fietser in het verkeer waardoor het heel onveilig is om daar te fietsen. Hier in Nederland is het met de vele fietspaden wel veilig en er wordt dan ook erg veel gebruik van gemaakt. Ik ken de wegen en de verkeerssituaties in Tilburg onvoldoende om er alleen te fietsen. Wanneer anderen meegaan voel ik me wel prettig op de fiets. Maar ik hou er ook van om lang door te stad te wandelen en allerlei indrukken op te doen en het dagelijkse stadsleven in me op te nemen.' Katy benadrukt dat ze het prettig vindt wanneer mensen met haar niet alleen in gesprek gaan over de armoede en de onmogelijkheden in Nicaragua, maar juist ook de kansen en de mooie kanten van haar moederland blijven zien. 'Het is zo belangrijk om anderen niet als zielig te beschouwen maar vooral ook naar elkaars mogelijkheden te kijken. En die zijn er volop.'

Eind november gaat Katy weer terug naar Nicaragua, terug naar haar zoontje. 'Tot op heden heb ik bij Amarú niet gemerkt dat hij iets met tekenen of schilderen heeft. Zijn aandacht gaat altijd volop uit naar het spelen met auto's en het luisteren naar en meezingen met muziek. Heel misschien is hierin na drie maanden wel iets veranderd ...'

Ingrid van den Hout

schildersessie op De Triangel
foto's: Toon Oomen

Meer krediet voor Matagalpa

Tussen de veertig en vijftig kleine bedrijven in de toeristen- en agrarische sector kiezen voor een krediet en technische assistentie door middel van het Programa Integral de Desarrollo Económico Local (Pidel, Integraal Programma van de Lokale Economische Ontwikkeling) dat in oktober van start is gegaan in Matagalpa. Pidel is onderdeel van de samenwerking tussen het Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland-Nicaragua (LBSNN), de Asociación de Productores y Exportadores de Nicaragua (APEN, Vereniging van Producenten en Exporteurs van Nicaragua) en het Fondo de Desarrollo Local (FDL, Lokaal Ontwikkelingsfonds). Het wordt uitgevoerd in El Rama, de Zuid-Atlantische Autonome Regio, Condega, Estelí en in de departementale hoofdsteden Jinotega en Matagalpa.

de 'Heuvelstraat' van Matagalpa
foto's: Stijn Couwenberg

Monkey's, nieuwe horecagelegenheid
in het centrum van Matagalpa

het centrale park met de kathedraal

Modesto Jarquín Aguilar, medewerker van het LBSNN, benadrukt dat Pidel de doelstelling heeft om bij te dragen aan de zakelijke groei in Matagalpa en dat men zich voorlopig richt op de toeristische sector en de kleine industrie, waarbij men kredieten verstrekt van maximaal drieduizend dollar met een looptijd van twee jaar en een rente van twee procentpunten minder dan die in de microfinancieringsmarkt. Er is 111.000 dollar beschikbaar, mede dankzij de verdubbelingsregeling die in Tilburg ingezamelde fondsen verdubbelt. Partnerorganisaties in Matagalpa, verenigd in CEDEM, maken deel uit van de stuurgroep. In deze stuurgroep zit ook de universiteit UNAN, die een speciale rol vervult. Studenten worden door APEN op sleeptouw genomen en kunnen praktijkervaring op doen. Bovendien wordt het onderwijs hiermee op termijn interessanter en zal het beter aansluiten op de praktijk. Naast de toegang tot krediet, zullen de kleine bedrijven een bedrijfs- en investeringsplan kunnen ontwikkelen en krijgen zij technische assistentie gedurende zes maanden. Eveneens krijgen zij toegang tot andere soorten programma's die uitgevoerd worden door APEN. 'Afhankelijk van de ontwikkeling van het project kunnen meer fondsen worden ingezet om meer kleine en middelgrote bedrijven te financieren', geeft Jarquín aan. Lionel Lanzas, president van de Cámara de Comercio e Industrias de Matagalpa (CCIM, Kamer van Koophandel en Industrie van Matagalpa), schat in dat Pidel 'de kern raakt van de bedrijven, waar vaak een gebrek is aan technische kennis. Dit programma geeft een enorme toegevoegde waarde, namelijk de advisering door APEN.'

William Torres, eigenaar van een restaurant in Matagalpa, vindt de start van Pidel nodig aangezien het programma 'kredieten verstrekt tegen een lage rente', waardoor hij de diensten van zijn bedrijf zal kunnen uitbreiden en verbeteren. Edgard Cerda, manager van het FDL in Matagalpa, zegt dat binnen Pidel het krediet tenminste 600 dollar en maximaal 3000 dollar zal bedragen, met een looptijd van een tot drie jaar. 'En wij zijn heel flexibel met de garantstelling, het kan ook een persoonlijke garantstelling zijn (van iemand uit jouw omgeving) of een pandrecht', legt hij uit.

bron: La Prensa, aangevuld door de STM
vertaling: Patricia Herrijgers

de directeur van het FDL in Matagalpa, Edgar Antonio Cerda Torres, benadrukt het belang van het in werking treden van Pidel

foto: Francisco Mendoza

Van Tilburger naar Matagalpino

De belevenissen van Stijn Couwenberg in Matagalpa

In 2007 ging Stijn Couwenberg samen met zijn vader Frans, de voorzitter van de Stedenband, voor de eerste keer naar Matagalpa. De vrienden en bekenden van zijn vader waren allemaal erg vriendelijk en liefdevol, maar hij verstond niets van wat zij zeiden. Terug in Nederland besloot hij een reis te plannen naar Nicaragua en Jamaica met als doel de Spaanse taal te leren, de landen verder te ontdekken en het beroemdste reggaefestival ter wereld te bezoeken: Sumfest. Nog twee reizen volgden; de laatste liep heel anders dan gepland.

Begin 2009 vertrok Stijn wederom naar Nicaragua, waar een maand intensief Spaans studeren begon. Later deed hij een kleine rondreis. In april arriveerde de onderwijsgroep en daar is Stijn drie weken mee opgetrokken. Toen hij terugkwam in Nederland wist hij nog steeds niet wat hij wilde en is hij gaan werken om geld te verdienen voor een volgende reis. 'Het plan van mijn reis werd uiteindelijk: vrienden bezoeken in Nicaragua, dan richting het zuiden trekken tot aan Colombia en Ecuador en geen terugreis boeken zodat verder alle opties nog open zouden staan.' Eerst is Stijn nog een keer met het hele gezin naar Matagalpa geweest en eind 2010 werd het dus de vierde keer. 'Al snel werd duidelijk dat mijn reisplannen gingen veranderen, want ik had in Matagalpa een interessante dame ontmoet: Tamara!' Stijn is om deze reden die keer niet zuidelijker gekomen dan San José in Costa Rica.

Toekomstdroom

Stijn is in Nicaragua werk gaan zoeken, maar dat was lastig. Via de eigenaar van Matagalpa Tours kreeg hij een baantje als reisleader. 'Ik heb een paar reizen gedaan voor Belgische toeristen door El Salvador, Nicaragua en Honduras.' In die tijd zijn Stijn en Tamara in Managua gaan wonen, zo kon Tamara werken in het hotel Crowne Plaza en Stijn voor het tourbedrijf. 'Wij zijn toen verder gaan denken over onze toekomstdroom: een eigen hotel of hostel, dit leek de beste optie voor ons twee. Tamara is afgestudeerd in Toerisme en Hotelmanagement en ik heb ervaring met reizen, met toeristen en met talen.' Stijn is terug gereisd naar Nederland om geld te verdienen om deze droom te verwezenlijken.

Eigenaar hostel

'Na heel veel gedoe met visa, geld en heen-en-weer gereis hebben we de kans gekregen om een al bestaand hostel, La Buena Onda, waar Tamara twee jaar heeft gewerkt, over te nemen.' Stijn is uiteindelijk in september van dit jaar voor voorlopig de laatste keer afgereisd naar Matagalpa om de contracten op te stellen en te tekenen. Op 20 september 2013 werden Tamara en hij officieel eigenaar van La Buena Onda. 'Diegene die ons hierbij hebben geholpen wil ik nogmaals hartelijk bedanken!'

Emigreren

De vrienden, familie en kennissen van Stijn reageerden vooral positief op zijn besluit om te emigreren. 'Ik heb in de laatste weken voor mijn vertrek erg veel mooie woorden, vol bewondering en trots mogen ontvangen.' Zijn naasten wisten al een paar jaar dat hij zich in Nicaragua erg gelukkig voelde en zij vonden dat hij moest doen waar Tamara en hij al zo lang naar hadden uitgekeken. 'Er werd gezegd dat ik gemist ging worden, maar ze gunden me dit geluk. Mijn besluit kwam niet als een verrassing.'

De Amerikaanse toerist

Stijn wordt regelmatig aangezien voor Amerikaanse toerist. 'Ze roepen met een beschonken accent naar mij: "welcome to Nicaragua". Wanneer ik vertel dat ik uit Nederland kom dan krijg ik vaak de reactie: "Holanda, si, si, Wuppertal". Ook beginnen ze vaak over *la naranja mecánica** met een opsomming van de selectie van het WK 2010. Een enkeling weet zelfs de selectie van vele jaren terug op te noemen, tot vervelens toe. Maar mensen die me kennen, zien me inmiddels gewoon als Matagalpino en behandelen me ook zo, dat vind ik fijn.' Stijn mist Tilburg wel. 'Een avondje speciaalbier drinken met mijn maten

*'Ik heb
bij gekregen*

Hostel La Buena Onda

Met het hostel van Stijn en Tamara gaat het erg goed. 'Het is een hoop werk, maar we vinden het beiden super leuk om te doen. Op het moment zijn we vooral bezig met het hostel en de services die erbij horen zoals transport, bekendheid op internet en samenwerkingen met andere organisaties.' La Buena Onda biedt ruimte voor groepen en heeft privé kamers en slaapzalen met stapelbedden. Het bevindt zich in het centrum van de stad.

Hostal La Buena Onda

de la cancha 'El Brigadista' 2.5 cuadra al este
Matagalpa

tel: 00505 2772-2135

website: www.hostelmatagalpa.com

facebook: www.facebook.com/hostelmatagalpa

er een stad
en dat is
Matagalpa!

bijvoorbeeld, dat is hier niet echt mogelijk. Verder mis ik de live muziek, er wordt hier vrijwel nooit een kwaliteitsconcert gegeven of een muziekfestival georganiseerd. Daar was ik in Nederland vaak te vinden.' Nederland en de regering en het overgrote deel van de bevolking mist hij totaal niet. 'Wat ik mis zijn mijn familie, kennissen en vrienden in Tilburg.'

Verschillen

Met veel cultuurverschillen was Stijn al bekend en dat geeft dan ook niet veel problemen. 'Het is soms lastig om mensen te vertrouwen. In Tilburg gaat dit makkelijker omdat je iedereen kent.' Bij het maken van plannen met betrekking tot toerisme en het hostel ziet hij dat veel mensen nog niet professioneel genoeg te werk gaan en dat kost vaak veel tijd. De weekenden zien er voor Stijn in Matagalpa wel heel anders uit. 'In Nederland ligt de nadruk in het weekend vooral op leuke dingen doen, daar is hier minder geld voor maar ook minder tijd.' Het valt hem op dat vooral de manier van denken in Matagalpa heel anders is. 'In Nederland werkt men vooral voor extra luxe en in Matagalpa werken de meesten voor eerste levensbehoefte en bij velen is daarbij de hoop gevestigd op de hulp van god; dat vind ik bijzonder.'

Stijn maakt elke dag miscommunicaties mee, vooral over de telefoon. De lijn stoort vaak en dat maakt alles extra onverstaanbaar. 'Zakelijke gesprekken zijn nog lastig omdat ik de juiste woorden daarvoor niet onder de knie heb en dus zinnen maak die formele en informele woorden bevatten. Hierdoor ontstaan vaak grappige situaties.'

Bezoek uit Nederland

Stijn is al een paar keer bezocht door zijn familie en een aantal vrienden die naar Matagalpa kwamen om te reizen, stage te lopen, Spaans te leren of gewoon op bezoek kwamen. 'Ik vind het altijd geweldig om bekenden hier te ontvangen, te laten zien wat ik hier doe en waarom ik hier wil blijven. Iedereen die dit leest is dan ook van harte welkom in ons hostel!' Tijdens zijn vorige reizen had Stijn weinig contact met het thuisfront, nu wat meer omdat het wel eens heel lang kan gaan duren voor hij weer naar Nederland gaat. 'Toentertijd stond het duidelijk vast dat ik weer terug zou komen naar Nederland, dus dat was heel anders. Op dit moment heb ik ook veel meer te vertellen, vooral over de vorderingen van het hostel.'

Een tweede stad

Stijn denkt dat hij in Matagalpa blijft wonen. 'Natuurlijk ben ik wel van plan om terug te gaan naar Tilburg, maar meer als vakantie en om mijn familie en vrienden te bezoeken. Ik blijf altijd erg geïnteresseerd in hoe het met *mi gente* in Tilburg gaat.' Via internet leest hij de Nederlandse krant en kijkt hij programma's en documentaires, zo blijft hij op de hoogte. 'Tilburg zal altijd mijn stad blijven, de stad waarin ik ben opgegroeid en waar ik zoveel dingen heb meegemaakt die ik nooit zal vergeten. Ik heb er alleen nu wel een stad bij gekregen en dat is Matagalpa!'

Wendy Sprangers

* *Naranja* (oranje) verwijst naar de kleur van het tenue. Het Nederlands elftal uit de jaren zeventig wordt vaak aangeduid met 'the clockwork orange' (in het Spaans 'la naranja mecánica'), een verwijzing naar de gelijknamige roman uit 1962 van Anthony Burgess (vooral bekend geworden door de verfilming ervan in 1971 door Stanley Kubrick) en een referentie aan het ingenieuze totaalvoetbal en de precieze passes die het elftal uitvoerde.

GEEF! om koffie uit Matagalpa

In de regio van onze zusterstad Matagalpa verbouwen kleine boeren hoogwaardige arabica koffie voor de internationale markt. De meeste producenten hebben maar weinig grond en een klein inkomen. Deze kleine koffieboeren zijn over het algemeen georganiseerd in coöperaties, waarvan CECOCAFEN er een is. Via de coöperatie ontvangen zij informatie, trainingen én krediet.

Voor het produceren van goede koffie is het belangrijk elke stap in de productieketen met zorg te doorlopen. Het onderhoud van de plantage, het plukken van de bessen, het wassen en ontpulpen daarvan, het sorteren van de bonen, het transport en tot slot het drogen van de koffiebonen. Daarna wordt de koffie getest, gekeurd en geproefd en is deze klaar voor de markt. Door de fluctuerende koffieprijzen, het veranderende klimaat en ziektes als de Roya-schimmel hebben de koffieboeren het niet altijd makkelijk. De Stedenband Tilburg-Matagalpa wil deze boeren ondersteunen en hen alternatieven bieden via CECOCAFEN. CECOCAFEN bewandelt hiervoor twee paden. Met een kredietfonds ondersteunt het de boeren in het onderhoud en de noodzakelijke vernieuwing van plantages. Daarnaast stimuleert het de boerenfamilies om meer eigen voedsel te verbouwen en andere inkomstenbronnen te zoeken, zoals het houden van bijen en het ontvangen van toeristen.

Je kunt dus heel wat doen om koffieboeren in Matagalpa een duurzame toekomst te geven:

- Steun CECOCAFEN via de Stedenband Tilburg-Matagalpa.
- Drink fairtradekoffie; de Matagalpese boeren produceren gecertificeerde koffie!
- Boek een reis naar Matagalpa en verblijf op een plantage of maak een koffietour.

Meer informatie vind je op www.tilburg-matagalpa.nl/economie

Ter ondersteuning van het project Krediet voor koffieboeren is er vorig jaar een koffiewerkgroep opgericht. Deze groep zoekt evenementen in Tilburg om koffie te schenken. Daarnaast worden maatschappelijke organisaties en mvo-bedrijven in Tilburg benaderd om binnen hun organisatie of bedrijf aandacht te schenken aan het dagelijks bakje koffie. Ook worden zij uitgenodigd om mee te doen met de 'langste Brabantse koffietafel', maar dat idee moet nog verder worden uitgewerkt. En onze laatste wens is om Matagalpa-koffie in Tilburg te gaan verkopen ...

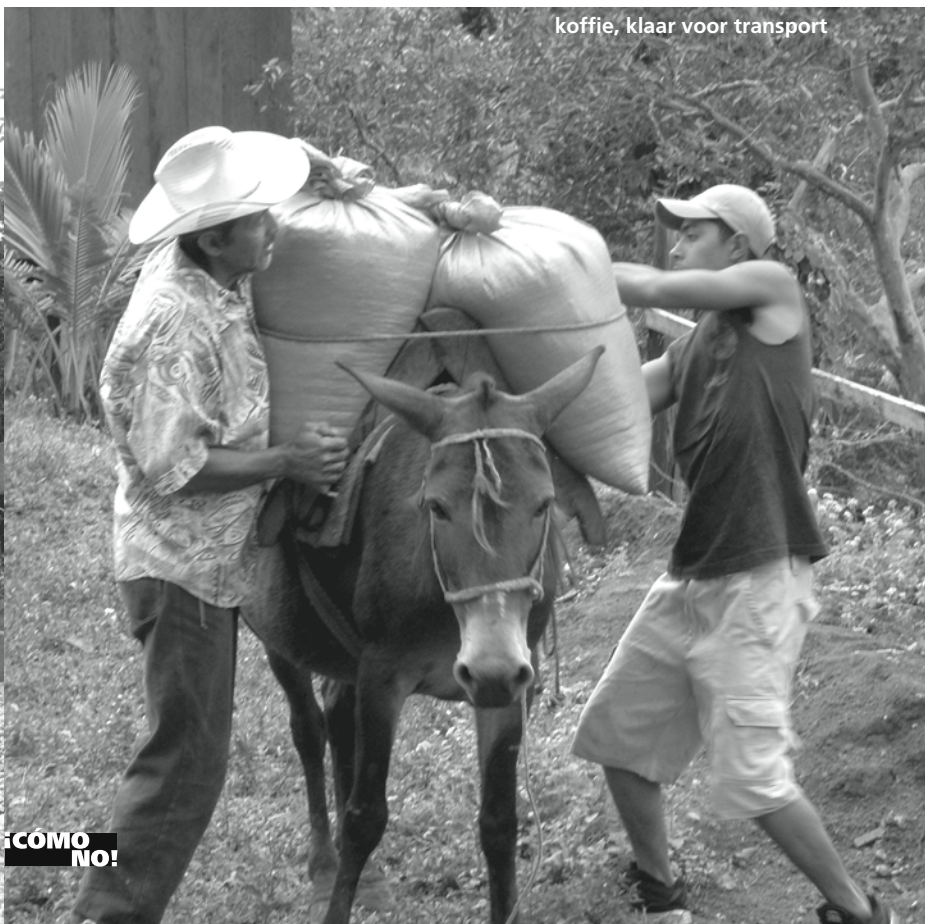
Wil je ook actief worden en heb je goede ideeën of contacten? Neem dan contact met ons op!

Miranda

LANDELIJK BERAAD
STEDENBANDEN
NEDERLAND-NICARAGUA

boer sorteert koffiebonen
foto's: CECOCAFEN

koffie, klaar voor transport

Waarom ben ik kritisch op het FSLN?

Aan degenen die het niet begrijpen of aan wie het interesseert, opdat degenen die mij beschuldigen van antisandinisme, weten waarover zij praten.

Van huis uit heb ik al van jongs af aan geleerd om te redeneren en om te lezen, vooral van mijn opa Guillermo Simpson en mijn moeder Gloria Simpson. Ik keek weinig tv. Wanneer ik vragen had, verwezen ze mij naar woordenboeken, encyclopedieën en literaire werken. Ze stelden mij vragen, zodat ik zou nadenken over antwoorden. Ze spoorden mij aan om alle aspecten en alle kanten van een onderwerp te bekijken.

Door deze opvoeding had ik serieuze problemen op school, vanaf de lagere school tot aan de universiteit, en later ook in mijn hele werkzame en politieke leven. En het blijft problemen veroorzaken dat ik nadenk en mijn mening uiteenzet, in de hoop iets bij te dragen met mijn bescheiden kennis en zonder iemand te beledigen.

Toen ik vijftien jaar oud was, las ik *Het Kapitaal* en vervolgens *De oorsprong van het gezin, van de particuliere eigendom en van de staat* (Friedrich Engels), *De Steppewolf* (Hermann Hesse), *De opstand der horden* (José Ortega y Gasset), *De verworpenen der aarde* (Frantz Fanon), *Aldus sprak Zarathustra* (Friedrich Nietzsche), *De vlakke in vlammen* (Juan Rulfo), *De president* (Miguel Ángel Asturias), *De tunnel* (Ernesto Sabato) en andere werken die mijn ideeën over de mensheid en de samenleving vorm hebben gegeven. Sindsdien ben

ik niet meer gestopt met lezen; het is voor mij onmogelijk om een dag niet te lezen. In mijn puberteit ben ik begonnen met het schrijven van gedichten en korte verhalen, de meeste over de liefde, opgedragen aan mijn muzen en een enkele over de onderdrukking door dictator Somoza. Sinds de triomf van de sandinistische revolutie schreef ik over politiek; mijn eerste commentaar werd gepubliceerd in de krant *El Brigadista* (De Brigadist), tijdens de Nationale Alfabetiseringscampagne.

Toen ik begon in de journalistiek, dat was tijdens mijn eerste jaar op de universiteit in maart 1981, werkte ik bij een nieuwsdienst. Ik vroeg of ik me mocht toeleggen op het verslaan van politieke gebeurtenissen en op het schrijven van economische verslagen. Hetzelfde deed ik voor *La Voz de Nicaragua* (De Stem van Nicaragua) ook al was deze nieuwsdienst dat niet gewend want gewoonlijk leverde alleen Carlos Guadamuz zelf, de directeur, dit soort verslagen via de microfoon.

De jaren waarin ik radio-uitzendingen maakte, van 1982 tot 1990, ben ik altijd blijven zeggen wat ik dacht, in overeenstemming met wat ik geloofde over wat de principes en doelen van de revolutie waren. Hierdoor veroorzaakte ik, zoals altijd, serieuze controverses. Niettemin waren er bij het FSLN mogelijkheden om mij te onderscheiden, om met mijn argumenten bij te dragen aan de politieke lijnen van informatie, propaganda en opschudding. Het maakte me niet uit dat ze mij bestempelden als rebel of mij eigenzinnig vonden, met mijn werk boekte ik resultaat.

Na de verkiezingsnederlaag van het FSLN in 1990 werd ik werkloos, omdat ik mijn naam niet meer wilde verbinden aan *Radio Insurrección* (Radio Opstand), die ik leidde in Matagalpa. Daarom besloot ik om gratis te schrijven voor de krant *Barricada*, om te verdedigen wat de revolutie had gedaan ten bate van de verarmde samenleving.

Nooit was ik bang om 'rechts' te confronteren met mijn argumenten over hoe zij de burgerrechten van de armen ontmantelden en over het corrupte en reactionaire handelen van de regering. Hierdoor werd ik in mijn werk geblokkeerd wanneer ik mijn professionele diensten aanbood. 'Rechts' gaf geen vrijheid van meningsuiting aan sandinistische journalisten.

Ook was ik kritisch over het FSLN -met name diegenen daarin die zaken hadden achtergehouden, de nieuwe miljonairs- en de ellende van de illustere strijders. Hierdoor kreeg ik aanbiedingen van 'rechts' om het FSLN aan te vallen, waarvoor ik een mooi salaris kon krijgen, tot wel 1700 dollar per maand. Dit wees ik af en ik zei hen: 'Ik ben geen huurling. Al ben ik kritisch ten aanzien van mijn partij omdat ik het niet eens ben met ideologische afwijkingen, ik ben een marxist.'

In 2000 maakte ik, als vrijwilliger, deel uit van de gemeentelijke campagne van het FSLN. Ik was bij de eerste bijeenkomst. Maar daarna weerden ze mij, ze nodigden mij niet meer uit voor de bijeenkomsten, hoewel ik voorstellen deed over hoe communicatiemiddelen gebruikt konden worden om sandinistische journalisten samen te brengen ten bate van de verkiezingsstrijd.

Vanaf toen mocht ik niet meer meedoen met het FSLN. Ik heb eens aan Irma Dávila, politiek secretaris in Matagalpa, gevraagd of ik uit het FSLN gezet was. Ze antwoordde me van niet, maar toch was het mij niet toegestaan om deel te nemen aan bijeenkomsten en mijn voorstellen te uiten. Later heeft Noel Escobar Corea, afdelingshoofd van de Verkiezingsraad, een verzoek ingediend om mij voorlichter te maken vanwege mijn ervaring, maar in de afdelingscommissie van het FSLN werd dit niet geaccepteerd, zoals Noel mij liet weten.

Ik ging door met het schrijven van mijn politieke commentaren in *El Nuevo Diario* (Het Nieuwe Dagblad) na de opheffing van *Barricada* in 1997, waarin ik kritiek uitte op 'rechts'. Daar ging ik mee door tot 2006 toen Daniel Ortega de verkiezingen won -waaraan ik mede had bijgedragen met mijn stukken, die ook op internet gepubliceerd waren, en met mijn politieke activiteiten op straat. >>

Vóór de verkiezingen van 2006 had ik in Matagalpa aan het FSLN voorgesteld om bijeenkomsten te organiseren met journalisten, omroepers en communicatiemedewerkers, om verbindingen te leggen en acties te formuleren via lokale, nationale en buitenlandse communicatiemiddelen, maar ze namen mijn voorstel niet in overweging: er kwam één keer een bijeenkomst en meer niet. Ik stuurde dit voorstel aan Rosario Murillo, maar zij had niet de beleefdheid om te reageren. Na de zege van Daniel in 2006, heb ik er nog eens bij Rosario op aangedrongen het voorstel te bekijken. Ik schreef haar en belde haar, maar zonder enig resultaat.

Vrienden van het Blok van Sandinistische Professionals, op de hoogte van mijn ervaring en mijn politieke positie, stelden voor dat ik in een van de voorlichtingsafdelingen van de regering ging werken. Ze belden mij om te zeggen dat als ik het werk accepteerde, dit onder voorwaarde was dat ik strikt gehoorzaamde, er kon geen sprake zijn van beraadslagingen of eigen voorstellen, dat kameraad Rosario alleen mensen wilde die haar gehoorzaamden. Uiteraard accepteerde ik dit niet, al beloofden ze mij een goed salaris en 'extraatjes'. Ik zou me nooit laten omkopen, zoals sommige journalisten die lof toezwaaien aan personen of bedrijven om er zelf beter van te worden, of die vanuit een betrekking onthullingen doen en daarvoor contracten voor publieke diensten opstrijken.

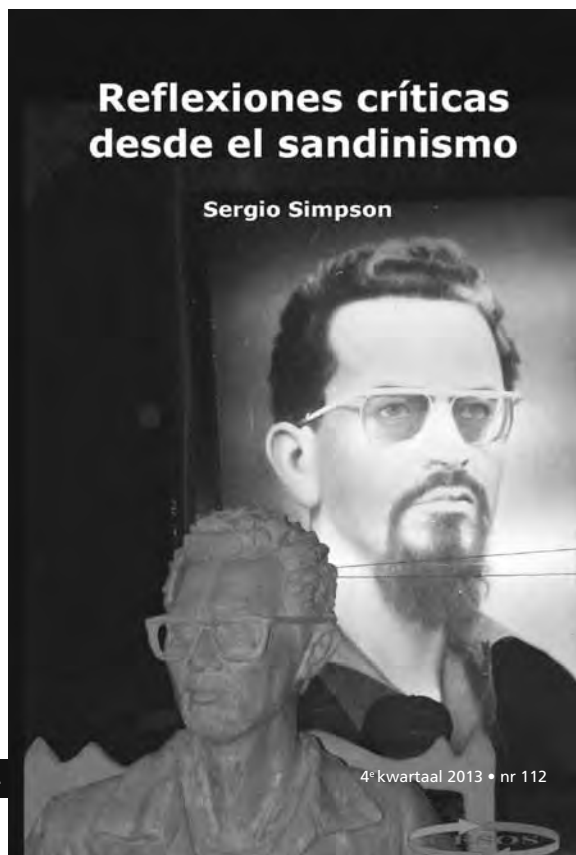
Als nakomeling van eerlijke, illustere strijders, buitengesloten door de nieuwe sandinistische regering vol corruptie en opportunisme, besloot ik om door te gaan met mijn kritische inbreng en mijn onafhankelijke positie. Om mij niet het zwijgen op te laten leggen over wat ik denk en om te proberen om bij te dragen aan een maatschappij die sociaal rechtvaardig is, een maatschappij die ik op dit moment niet zie. Om deze redenen heeft het FSLN in 2009, toen ik kandidaat was voor het presidentschap van het College van Journalisten van Nicaragua, op het laatste moment tegen de regels in de journaliste Martha Marina González afgevaardigd en hebben zij aan journalisten geld aangeboden om niet voor mij te stemmen. Het presidentiële paar waagde het niet om naar mijn voorstellen te luisteren omtrent de nationale journalistiek en de persvrijheid. In juni 2010 hebben ze mij uit de organisatie gezet.

Ziedaar degenen die zich sandinisten noemen en die slaafsheid, corruptie, opportunisme mogelijk maken of er deel van uitmaken, die geen kritiek dulden, die slechts gehoorzaamheid en niet een eigen mening op prijs stellen en die napraters zijn geworden van de vermoeiende en demagogische betoog van de presidentsvrouw. Zo ben ik niet gevormd binnen het sandinisme, noch ben ik thuis zo opgevoed.

Sergio Simpson

Sergio is journalist, blogger en hoofd van het Centro de comunicación y estudios sociales (CESOS) van Managua en Matagalpa
<http://sergiosimpson.blogspot.com/>

vertaling: **Patricia Herrijgers**

Sergio Simpson
foto's: internet

Rosario Murillo

Wat weten we nou eigenlijk van San Carlos, Nicaragua?

Aan het Lago Xolotlán werden voetafdrukken van zesduizend jaar oud gevonden. Men neemt aan dat de voetgangers op de vlucht waren voor een vulkaanuitbarsting. Heel recente vondsten zijn petrogliefen (bewerkte stenen) op Isla Zapatera en Isla Ometepe. Uit welke tijd ze stammen en wie de makers waren is gis- en gokwerk. In 'ons' eerste millennium verschenen de Chibchas in het Caribisch gebied. Ze kwamen uit Zuid-Amerika. Ten oosten van de twee grote meren leefden de Chontales en in de bergen ... de Matagalpas (jaja, zo eenvoudig kan het leven zijn). Pas na 900 n.C. vestigden de Chorotegas zich vanuit zuidelijk Mexico in het laagland van Midden-Amerika. Ook zij lieten sporen van hun bestaan na op de bovengenoemde eilanden, in de vorm van basalten figuren.

Lees hoe het volgens María López Vigil allemaal zo is gekomen (fragment uit *Un Güegüe me contó*, met tekeningen van Nivio López).

Het was een tijd waarin Mexico en Midden-Amerika nog geen grenzen kenden:

we waren één grote natie en alle mensen waren familie of nauwe verwanten.

En het was dan ook in die tijd, dat er een groep mensen vanuit Xoconusco in Mexico naar Nicaragua reisde. Die waaghalzen kwamen onder het motto 'het is beter om zelf ergens op af te stappen, dan te wachten tot je uitgenodigd wordt'. De Nica's en de Chorotegas gingen op weg vanuit Mexico naar Nicaragua, na een mondelinge belofte van hun wijze Güegües. Tegen de Chorotegas hadden die gezegd: 'Jullie gaan naar de zoute zee.'

En tegen de Nica's: 'Jullie gaan naar de zoete zee, waarin een eiland ligt met twee hoge, afgeronde bergen erop.'

Daarmee begon een trektocht die heel wat voeten in de aarde had. Sommigen gingen naar Guatemala, naar El Salvador en ook wel naar Honduras. Waar ze het mooi vonden, gingen ze wonen.* Enkele Chorotegas verhuisden naar de zee van Nicoya waar nu Guanacaste ligt, en andere zelfs naar Costa Rica. Een groepje Nica's zocht op de glooiingen van Rivas naar het eiland met de twee tieten, maar ze vonden het niet. Al gauw liepen er een paar te mopperen: 'Ik baal ervan om hier stomverloren door de stront te baggeren.' En ze hadden geen ongelijk, want ze liepen maar wat rond te dwalen. Eindelijk, na hopeloos gezwalk, kwamen de taaisten bij het zoete meer van Cocibolca. En in dat meer zagen ze, vanuit de verte leek het niet groter dan een steentje, het mooie eiland Ometepe. Dat met de twee tieten, dát waarvan voorspeld was, dat het hun nieuwe thuis zou zijn. En daar gingen ze dus wonen.

* Dat kon in die tijd nog; niets was van iemand, nergens liepen rode strepen.

Daarna, rond 1200, kwamen de aan de Azteken verwante Nahuas vanuit het noorden opzetten. Een strijdlustig volkje, want ze verdreven de Chorotegas van hun vruchtbare plek, richting oost. Zo raakte het land al aardig verdeeld en werden ook daar (de eerste) rode strepen getrokken. 'Tot hier en niet

twee tekeningen uit de *Güegüe*

verder, of anders ...!' De Nahuas noemden zich Nicarao's omdat hun stamhoofd zo heette, en al doende werd het de naam voor het hele land.

En toen kwam Cristobal Colón, alias, alias, in 1502 aanzeilen, op zijn vierde en laatste reis naar *the far far west*. Hij was de eerste (de Vikingen en een Ierse monnik waren gewoon nieuwsgierig of ze echt van de aarde zouden afkukelen) die in 1492 duidelijk een korte route zocht naar Indië, maar hij had er niet op gerekend dat er een heel continent in de weg lag. Zo werd hij de ontdekker van een continent, dat de naam kreeg van ... niet van hem, maar van Amerigo Vespucci! Zo oneerlijk kan het leven zijn. Of eigenlijk 'de wereld'. In 1502 had hij blijkbaar zijn bril niet op, want hij voer de Río San Juan straal voorbij. Terwijl die aan de monding toch aardig breed is. Jammer, maar helaas. Zo móeizaam kan het leven zijn. Ook al. In 1522 kwam de Spanjaard Gil González Dávila vanuit Panama (een lid van de familie was er gouverneur, namelijk Pedro Arias Dávila -alias Pedrarias-. Raaieraaie, waar de familie oorspronkelijk vandaan kwam ...) naar het laagland en Gil ontmoette daar ons aller Nicarao. Die ontving hem vriendelijk. Zó vriendelijk zelfs dat het hele volk, intussen bijna tienduizend mensen, er rooms-katholiek van werd. Dávila was in zijn nopjes en trok verover- en bekeerzuchtig naar het oosten. Daar woonden, zoals bekend van bovenstaand, de Chorotegas. Hun stamhoofd Diriangén had een logisch-historische hekel aan iedereen die ook maar rook naar Nicarao en joeg de Spanjaarden met ingehuurde aanhang terug. >>

bewerkte steen

Alles is altijd voorlopig. In 1524 stuurde dezelfde gouverneur Francisco Hernández de Córdoba (eh ..?) naar Nica-land. Die stichtte er León en Granada en waande zich er al zo'n beetje gouverneur. Maar daardoor kreeg hij ruzie met gouverneur Pedrarias. Die beschuldigde Córdoba van ontrouw aan de Spaanse Kroon en liet hem ijskoud onthoofden (zo eenvoudig kan het einde van een leven zijn). Daarna breidde Pedrarias zijn gouvernement uit met Nicaragua. ¡Claro!

Entonces ...

In 1524 arriveerde Martín de Estete bij een rivier op de plek waar nu San Carlos ligt. Hij noemde de rivier Río San Juan. De man zocht een doorgang naar de Caribische Zee vanuit het Lago Cocibolca (zoete zee). Die had hij dus gevonden, maar hij heeft het nooit zeker geweten, omdat hij -jammer maar helaas- de kust niet bereikte. Iets wat ene kapitein Diego de Machuca zo'n vijftien jaar later wel presteerde. Het zij zo.

San Carlos (nu ruim 30.000 inwoners) werd middelerwijl de hoofdstad van het departement Río San Juan. Het departement heeft zes gemeenten: San Carlos zelf, San Juan de Nicaragua (bekend, voorheen San Juan del Norte), El Almendro, San Miguelito, Morrito en El Castillo. Het is het meest zuidelijk gelegen departement en het enige dat aan de Caribische Zee grenst (de rest van de Nica/Miskitokust is autonoom).

Het overgrote deel van het departement valt onder het Sistema Nacional de Areas Protegidas (SINAP). Daartoe behoort het ons inmiddels bekende Reserva Biológica Indio-Maíz (dag, mevrouw Dolores Gallante en professor Henry 'Indiana Djonez' Gallante!) en het Monumento Histórico Fortaleza La Inmaculada Concepción, alias het fort van El Castillo (van de dappere, slechts in

historische stenen

pyjama gehulde Rafaela Herrera, 1762. In deze tijd had ze gegarandeerd op YouTube gestaan), maar ook de in 'de zoete zee' gelegen Archipiélago de Solentiname, plus de wildparken Refugio de Vida Silvestre Los Guatuzos en Refugio de Vida Silvestre Río San Juan.

Komt dat zien, komt dat zien; je gelooft je eigen ogen niet!

Je kunt bijvoorbeeld beginnen met te logeren bij Stijn Couwenberg en zijn lief Tamara in onze zusterstad Matagalpa, want die twee hebben daar sinds half september jongstleden het hostel La Buena Onda overgenomen (www.hostelmatagalpa.com, stines_palatines@hotmail.com). En in Mata is ook het reisbureautje van Arjen Roersma, Matagalpa Tours (matagalpatours.com; www.info@matagalpatours.com), dus je hoeft echt niet alle talen van de wereld te spreken om Nicaragua te gaan bewonderen. En als je per se even met je kont in het hete zand wilt zitten/liggen: aan de Stille Oceaan zijn prima stranden. Hoewel het natuurlijk doodzonde is van je tijd. Ga dan maar gezellig bij een vriendelijk koffieboertje in Matagalpa werken. Vanuit San Carlos kun je over land volop de natuur in (a.j.b. met gids!). Je kunt met een bootje naar de Solentiname-archipel in Lago Cocibolca. Solentiname is een verspaansing van het Nahuatl, Celentinametl (Nahuatl, de taal van de Azteken die je nog terugvindt in veel namen in Midden-Amerika). Het betekent 'plaats van vele gasten'. Ooit was het een heilige plek met een water- en vuurcultus. De hele archipel telt zo'n 36 eilanden en eilandjes, waarvan Mancarrón, Mancarroncito, San Fernando (officieel Isla Elvis Chavarría) en La Venada (voorheen Isla Donald Guevara, de naam een van de slachtoffers van de revolutie) de belangrijkste zijn. Op de archipel zijn geen restaurants. De hotels en pensions verzorgen maaltijden en drinkwater. Er is 24 uur per dag water, iets dat er op veel plaatsen in Nica nogal eens aan schort. Zonnepanelen zorgen voor elektriciteit. Grote luxe, kortom. De bevolking (zo'n 750 inwoners, of ópwoners; eilanden?) leeft van visserij, bonen en mais, maar zeker ook van de verkoop van *artesanía*. Er worden fraaie dingen gemaakt van balsahout. Dat zachte, lichte hout is ook heel geschikt voor het vervaardigen van kleine boten. Mét de primitieve schilderkunst zorgt het voor twintig procent van de inkomsten. De eilanden lijken verpakt in tropisch bos met apen, orchideeën en wat al niet, omgeven door kristalhelder water, zon en luchten. Vooral zonsondergang en nachtelijke sterrenhemel zijn er verbijsterend. Als je in de buurt bent sla de archipel dan niet over; het gebeurt te vaak en absoluut onterecht. Op Isla Mancarrón vind je bijvoorbeeld de kerk Nuestra Señora de Solentiname, die door priester/kunstenaar/dichter Ernesto Cardenal eind jaren zestig samen met de bevolking werd herbouwd. De eerste kerk was een bamboe gebouw uit 1935. Somoza's bendes verwoestten het, en verder alles wat ze tegenkwamen, in oktober 1977, maar twee jaar later (einde revolutie) kwam de bevolking terug en bouwde de openluchtkerk weer op. Achter het altaar vind je een wit kruis met een primitieve Christusfiguur op elkaar overlappende roodmetalen plaatjes (waar ken ik die grote T toch van, maar dan in het rood?), omgeven door een muurschildering van de boom des levens. Aan het eenvoudige altaar ontbreekt elk spoor van -het gebruikelijke- goud. Ernesto Cardenal was intussen tot minister van Cultuur benoemd, in welke functie hij met succes de

San Carlos

kunsten en folklore van Nicaragua wist te behouden en te verrijken. Maar die man is een verhaal op zich. Lees zijn boek *El Evangelio de Solentiname*, waaruit de legendarische muzikant/componist Carlos Mejía Godoy *La Misa Campesina* samenstelde. Maar lees ook Cardenals recente boek *La Revolución perdida*. Op Mancarrón wijzen bewoners met gepaste trots op een klein houten huisje. 'Hier kwam Ernesto Cardenal om te schrijven.'

Op San Fernando is het ultra-verblijven. Een oase van rust, heerlijk eten en maar één museum. Hier is de zonsondergang het allerfraaist en de nacht nagenoeg zwart, bezaaid met -jarden sterren. Een prima plek om even uit te rusten van alle avonturen. Speciaal voor *birdwatchers*: de mini-eilandjes Islas Zapote en Zapotillo 'zwermen' van de vogels, tussen december en april hebben biologen er meer dan 30.000 nesten geteld van trekvogels alleen al. Misschien verstandig om een muts of hoed op te zetten?

Op naar het eiland met de twee tietten. Een flink eiland van zo'n dertig bij tien kilometer. Het is een eind zwemmen ook vanuit de archipel, dus maar beter weer een bootje. Wie rekent op een zachte landing, kan het schudden. Of loopt het risico zelf geschud te worden: niks tietten; vulkanen! Ometepe of Ometepepec komt ook uit het Nahuatl: ome is twee, tepetl is berg. Ander voorbeeld: Popocatepetl. Zeg dat maar eens vier maal heel snel achter elkaar. Is trouwens helemaal niet Nicaraos, wel Nahuatl. Geen idee wat Popoca betekent, jij? Ûh! Eerst een gokje uit het hoofd en dan pas googelen! Wat zal ik schrijven over Ometepe? Er komen ook verrassend weinig bezoekers. De twee vulkanen werken tot de verbeelding van iedereen die het wel bezoekt. Of bezocht, want de pre-kolonialen gingen er

wonen en dachten een paradijs gevonden te hebben, zie López, hierboven. De vulkanische aarde is vruchtbaar, er is schoon, helder water, er zijn prachtige stranden, flora en fauna bij overvloed, archeologische vindplaatsen, waardoor het eiland op de shortlist van de Zeven Natuurwonderen van de Wereld is geplaatst. Mark Twain schreef er lyrisch over in zijn *Travels with Mr. Brown*. Op de diverse sites van Nicaragua vind je alles wat je wilt weten, maar vooral: kom kijken!

Intussen ben ik al op een zijspoor geraakt ... goud! Aiaiai ...!
¡Hasta la proxima! en een zwaarvergulde groet van

Golddigger James, Ometepe, 6 november 2013

vissers in San Carlos

Mijn idealen in de praktijk in Nicaragua

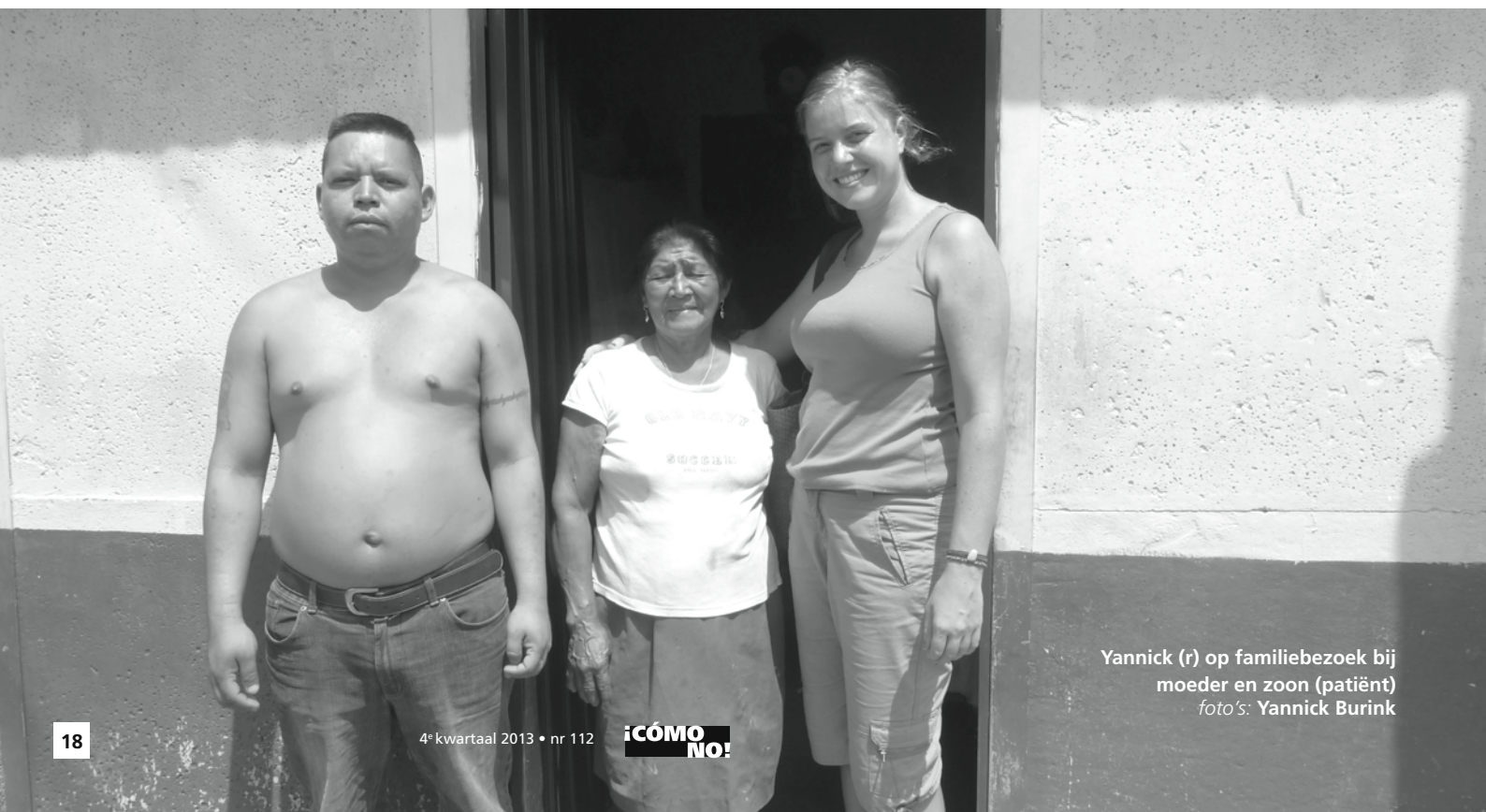
Sinds ik twee jaar geleden voor mijn master onderzoek deed onder psychiatrische patiënten en hun familieleden in Cali (Colombia), loop ik rond met het idee om een eigen organisatie op te richten om deze families te helpen. Maar hoe gaat dat in zijn werk? Wat komt er allemaal bij kijken? Begin dit jaar ben ik naar Matagalpa afgereisd om voor vijf maanden te werken voor de organisatie Cuenta Conmigo. Daar heb ik veel inspiratie opgedaan voor mijn eigen (toekomstige) project. In de kleine vijf maanden dat ik voor Cuenta Conmigo heb gewerkt, heb ik een kijkje kunnen nemen in de samenleving van Matagalpa. Daar heb ik veel inzicht gekregen in hoe mensen aankijken tegen psychiatrische ziekten in een andere culturele context. Ik heb geleerd hoe belangrijk de familie is, hoe belangrijk de rol kan zijn van ervaringsdeskundigen en ik heb een balans gevonden tussen idealisme en realisme. Maar boven alles heb ik geleerd hoe het is om te werken voor een organisatie in een ontwikkelingsland. Graag deel ik met jullie de belangrijkste inzichten die ik afgelopen maanden heb opgedaan.

Allereerst heb ik begrepen welke belangrijke rol de familie speelt in Nicaragua. De organisatie Cuenta Conmigo ondersteunt familieleden en vrienden van mensen met een psychotische stoornis in Matagalpa. De meeste mensen met een psychotische stoornis in Nederland worden (tijdelijk) opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis. In Matagalpa bestaan er geen voorzieningen voor deze mensen. Alleen in de hoofdstad is er een psychiatrisch ziekenhuis. Hierdoor zijn patiënten in Matagalpa aangewezen op hun familie. Meestal draagt de familie levenslang de zorg voor een ziek familielid en dit is vaak moeilijk vol te houden. Het overgrote deel van de patiënten heeft begeleiding nodig bij alledaagse handelingen, van het aantrekken van kleding tot het innemen van medicijnen. Ondertussen lopen alle gewone bezigheden van de familie door. Naast het huishouden is er ook de zorg voor de overige gezinsleden en natuurlijk het eigen werk. Het komt dus regelmatig voor dat de familie moe is van alle zorg en het uiteindelijk niet meer aankan. De gevolgen voor de patiënt kunnen in zo'n geval enorm zijn, soms worden patiënten opgesloten om te voorkomen

dat ze wegllopen. Andere keren worden ze het huis uitgezet waarna ze zijn aangewezen op hulp van mensen op straat. Daarom is het belangrijk om de patiënt, door middel van de juiste medicatie, zo stabiel mogelijk te krijgen. Verder is het cruciaal om de familie te informeren hoe ze hun familielid het beste kunnen begeleiden. Wanneer het goed gaat met de mensen in de omgeving van een psychotisch persoon, zal het met hem of haar zelf óók beter gaan.

Vervloekt

Daarnaast heb ik geleerd dat je soms families moet 'loslaten'. Dit is vooral nodig als een familie niet de hulp van Cuenta Conmigo accepteert.

Yannick (r) op familiebezoek bij moeder en zoon (patiënt)
foto's: Yannick Burink

op familiebezoek bij gezin in Matagalpa

Het komt bijvoorbeeld regelmatig voor dat je een familie tegenkomt die zegt dat hun psychotische zoon of dochter 'vervloekt' is. De familie gaat naar een 'heks' omdat men denkt dat een heks hun familielid van de vervloeking kan genezen. Voor Cuenta Conmigo is het belangrijk om deze families te informeren over het ziektebeeld van hun zoon of dochter en informatie te geven over behandelalternatieven zoals het bezoeken van een psychiater. Soms lukt het echter niet om een familie te overtuigen om (andere) hulp te zoeken. Dan is Cuenta Conmigo gedwongen deze families los te laten. De energie die het kost om families te blijven benaderen en te overtuigen, kan beter worden besteed aan families die deze hulp wel accepteren. Dit is soms moeilijk, want de meeste families hebben de hulp hard nodig omdat het gezinslid er slecht aan toe is. In Nederland bestaat er zoiets als bemoeizorg en kan een patiënt met een rechterlijke machtiging (RM) gedwongen op worden genomen. In Nicaragua bestaat deze constructie niet. Ook heb ik geleerd dat ervaringsdeskundigen zeer waardevol zijn binnen een organisatie als Cuenta Conmigo. In de loop der jaren zijn er vele onderlinge netwerken ontstaan tussen verschillende families met een psychotisch gezinslid en tussen (ex-) patiënten. Naast het feit dat veel familieleden elkaar als lotgenoten ontmoeten en op vriendschappelijke basis afspreken, zetten ook veel van deze ervaringsdeskundigen zich in voor de organisatie. Dit biedt veel voordelen. In de eerste plaats zijn zij erg gemotiveerd om zich in te zetten voor andere families en patiënten. Ze willen anderen behoeden voor de vele problemen waar zijzelf tegenaan zijn gelopen. In de tweede plaats werken veel van deze ervaringsdeskundigen vrijwillig. Bij Cuenta Conmigo werken momenteel een familielid en een (ex-)patiënt op vaste basis tegen een klein salaris. In de derde plaats zijn zij over het algemeen zeer bekwaam in het informeren van anderen over de mantelzorg, ze spreken namelijk vanuit eigen ervaring. Doordat deze ervaringsdeskundigen uit

dezelfde sociaal-economische klasse komen, zien andere families hen vaak als gelijken en durven ze eerder vragen te stellen en om informatie te vragen. Vaak is er een drempel om een psychiater iets te vragen omdat deze gestudeerd heeft en uit een hogere economische klasse komt.

Verouderde medicijnen

Ik heb inzicht gekregen in de complexe wisselwerking tussen de families, de organisatie Cuenta Conmigo en de overheid. Een deel van de families die Cuenta Conmigo begeleidt, gaat naar de polikliniek van het algemene ziekenhuis. Daar werkt een psychiater die consulten geeft aan mensen die een privékliniek niet kunnen betalen. Patiënten krijgen daar medicatie voorgeschreven die ze vervolgens gratis kunnen afhalen bij de apotheek. Regelmatig komt het voor dat er niet voldoende medicijnen zijn. Dit heeft onmiddellijk zijn weerslag op de families en de patiënten. Er ontstaat onrust en stress bij hen over de mogelijke gevolgen van onthouding van medicatie. Bij langdurige onthouding kunnen patiënten daadwerkelijk een terugval krijgen van hun psychose. Cuenta Conmigo kan in dit geval weinig doen, want wie moet er aangesproken worden. De overheid? Het ziekenhuis in Managua? Het is vaak onduidelijk wie verantwoordelijk is voor dit probleem.

Er zijn nog andere voorbeelden te bedenken van structurele problemen in de Nicaraguaanse samenleving die van invloed zijn op de families die Cuenta Conmigo begeleidt. Bijvoorbeeld het soort medicatie. In Nicaragua gebruikt men verouderde medicijnen (antipsychotica) die veel bijwerkingen geven. Een psychiater vertelde me eens dat de medicijnen die momenteel in Matagalpa gebruikt worden, vijftig jaar geleden in Nederland werden gebruikt. Deze medicijnen zijn hier uit de handel gehaald omdat ze teveel ernstige bijwerkingen geven. In sommige gevallen leidde de medicatie tot ernstige hartklachten. Verder is er nog de onderbetaalde psychiater die enkel medicatie voorschrijft en nauwelijks communiceert met de families. En natuurlijk het grootste probleem: het ontbreken van een opnamekliniek waar patiënten die ernstig in de war zijn opgevangen kunnen worden en waar families ondersteund worden in het zorgproces. Veel van deze structurele problemen zou de overheid moeten oplossen. Cuenta Conmigo kan hooguit een handje helpen om het leven van de families en patiënten aangenamer te maken. De tientallen families die regelmatig vertellen dat ze zich gesteund voelen door Cuenta Conmigo, hebben er altijd voor gezorgd dat ik achter het werk van de organisatie stond. Ik heb me de afgelopen maanden gerealiseerd dat er nog heel wat komt kijken bij het oprichten van een organisatie!

Kleine stapjes

Tot slot, mijn voornaamste inzicht is het belang van het vinden van een balans tussen idealisme en realisme. Als idealist streef ik naar een samenleving waar

moeder en zoon (patiënt). In het midden staat Efrain (patiënt en ervaringsdeskundige)
foto's: Yannick Burink

meer kennis bestaat over psychotische stoornissen. Ik hoop dat steeds meer families weten hoe ze om moeten gaan met hun psychotische gezinslid. Mijn idealisme zorgde er voor dat ik gemotiveerd was om te werken voor Cuenta Conmigo. Maar tijdens mijn verblijf in Matagalpa heb ik geleerd dat het ook belangrijk is om realistisch te zijn in wat haalbaar is binnen een kleine ontwikkelingsorganisatie. Door realistisch te zijn voorkom je teleurstellingen. Cuenta Conmigo heeft momenteel slechts vier mensen in dienst en heeft beperkte financiële middelen. Dit terwijl Cuenta Conmigo momenteel hulp biedt aan ongeveer zeventig families. En elke week komen er weer nieuwe families bij. Naast het afleggen van huisbezoeken aan families, organiseert Cuenta Conmigo workshops en zit de organisatie regelmatig om de tafel met overheidsinstanties. Ik heb geleerd dat je niet teveel veranderingen moet verwachten. Dit is niet mogelijk met de middelen die Cuenta Conmigo heeft. Ik weet nu dat je tevreden moet zijn met de kleine stapjes die gemaakt worden. Elke familie die je helpt is er weer een.

Yannick Burink

Cuento Conmigo wint Ria van der Heijdenprijs 2013

Familie-organisatie Cuento Conmigo heeft de Ria van der Heijdenprijs 2013 gewonnen. Namens de jury reikte Henrie Henselmans de prijs uit aan Rimke van der Geest, trekker van het project. In 2005 zette deze Nederlandse psychiatrisch verpleegkundige samen met Rosalba, moeder van een zoon met schizofrenie, in Matagalpa het project op voor familieleden van mensen met een psychotische stoornis. Rimke van der Geest en haar helpers waren zichtbaar ontroerd: 'Met dit geld kunnen we daar zoveel doen!' Gedacht wordt aan de wasserette, waar patiënten kunnen werken en geld kunnen verdienen. Die kan wel een impuls gebruiken. De prijs, beschikbaar gesteld door Delta Psychiatrisch Centrum uit Poortugaal, bestaat uit een geldbedrag van 5000 euro en een sculptuur.

patiënt met zijn oma

Een monument voor Ivania Brooks Torres

Op 20 september vond in de universiteit van Tilburg de presentatie plaats van het boek van fotograaf Piet den Blanken (met teksten van Lou Keune) getiteld *Mijn moeder was een echte strijder - Ivania Brooks Torres 1973-2006 (1)*. Over Ivania heeft Lou eerder geschreven in *¡Cómo No! (2)*. Nu volgt een verkorte versie van de tekst uitgesproken door Lou bij de presentatie van het boek.

Veranderingen in Nicaragua en in de wereld

Ivania leefde van 1973 tot 2006. Dat was een periode van enorme veranderingen. Veranderingen in Nicaragua maar ook veranderingen in de wereld. Om met het laatste te beginnen, juist in deze decennia nam de globalisering van de economie dusdanig toe dat wij nu zijn geconfronteerd met één overheersend economisch kader, dat van de wereldeconomie. Eigenlijk zijn Nederland en Nicaragua economisch gezien niet meer dan provincies van de wereldeconomie.

In dezelfde periode veranderde het karakter van die wereldeconomie op een fundamentele manier. Vanaf de Tweede Wereldoorlog tot de jaren zeventig van de vorige eeuw zagen wij een economische opbloei en modernisering in praktisch alle landen van de wereld, ook in Nicaragua. Dat was mede te danken aan de belangrijke rol van de staat in de verschillende landen. Maar vanaf de jaren zeventig veranderde dat grondig. Geleidelijk aan werd het beleid geleid door neoliberale principes. Met alle kenmerken van dien, als deregulering, privatisering, vrijhandel en marktwerking. Nu zitten wij allemaal met de gebakken peren.

In de jaren zeventig van de vorige eeuw, de kinderjaren dus van Ivania, zagen wij dat ook in Nicaragua: veel modernisering en de ontwikkeling van een agro-exporteconomie. Al die veranderingen gingen niet aan de mensen voorbij. Er ontstonden, ook door de snelle bevolkingsgroei, grote bewegingen van migranten op zoek naar een beter bestaan, ergens anders in Nicaragua, maar ook in het buitenland. Als kind verhuisde Ivania met haar moeder Victoria vanaf de oostelijk gelegen havenstad Bluefields eerst naar de hoofdstad Managua, daarna naar Matagalpa, vervolgens ook met haar stiefvader Teodoro naar Diriamba en uiteindelijk weer naar Managua. Daar is zij blijven wonen tot haar dood. Zij heeft, deels onbewust, die binnenlandse oorlogen meegemaakt, eerst de jaren van het sandinistische verzet en de overwinning en na enkele jaren van betrekkelijke rust de contraoorlog die leidde tot het omverwerpen van het sandinistische regime. Daarna kwam de invasie van buitenlandse adviseurs die, gewapend met de nieuwste economische opvattingen en met leningen van de Wereldbank, het IMF en de regeringen van de VS en van Europa, het land verder 'hielpen' op de weg naar een neoliberale economie. Dat weerspiegelde zich in die jaren in de verslechtering van de levensstandaarden van het grootste deel van de Nicaraguaanse bevolking, in armoede en werkloosheid. En niet alleen in Nicaragua, ook in veel ontwikkelingslanden en nu ook in landen als Nederland.

Ivania in 1997 • foto: Piet den Blanken

Initiatiefrijke mensen

Ivania komt uit een armoedig maar initiatiefrijk milieu. Het is indrukwekkend te zien wat haar moeder en haar stiefvader ondernamen om een redelijk bestaan op te bouwen. Wat dat aangaat zijn zij exemplarisch voor de miljarden mensen in de moderne wereld, armen, die alles ondernamen en ondernemen om aan werk en inkomen te komen. Dat laatste zie je ook bij Ivania zelf. Zij was ijverig en werklustig en ook intelligent. Voor zover zij onderwijs kon volgen heeft zij dat zonder mankeren gedaan. Maar zij had enkele grote makkes. Zij leed aan een oogziekte die er toe leidde dat zij als volwassen vrouw slechts kon functioneren dankzij een bijzondere bril. Maar ja, zo'n bril kost heel veel geld. En als die brak, wat gemakkelijk kon gebeuren met (uiteindelijk) vijf kinderen in huis, dan kon zij niet vooruit. Een andere en meer structurele maar zeer nadelige omstandigheid was dat zeker in de jaren negentig er flink >>

Ivania in 2000 • foto: Piet den Blanken

werd bezuinigd en de werkloosheid en inkomensdalingen flink toenamen. Zij kon domweg niet aan werk komen, niet alleen vanwege haar slechte ogen maar vooral omdat er grote werkloosheid was. Zij probeerde op allerlei manieren inkomen voor haar gezin te verwerven: bedspreiën naaien, een winkeltje aan huis, de verkoop van kant-en-klare maaltijden, huishoudelijke hulp in andere gezinnen, een baantje bij een vishandelaar en zo meer. Alles mislukte, daar komt het eigenlijk op neer. Uiteindelijk ging zij werken als prostituee. Dat werk vond zij verschrikkelijk. Maar het leverde wel inkomen op. Uiteindelijk is zij aan dat werk gestorven. Althans, er zijn diverse aanwijzingen dat

zij aids had. Zij stierf, 33 jaar oud. Zij liet vijf kinderen achter. Haar oudste zoon was toen zestien jaar. De kinderen stonden er vanaf toen in feite alleen voor.

Exemplarisch

Ivania was een bijzondere vrouw. Maar zij stond en staat niet alleen. De wereld kende en kent miljarden Ivania's, vrouwen en mannen die alles ondernemen om uit de armoede te komen. Daar slagen best velen van hen in maar nog meer mensen niet. Dat laatste ligt aan allerlei factoren, bijvoorbeeld omdat de één meer beperkingen heeft dan de ander. Maar het belangrijkste zijn allerlei structurele factoren. Wij leven zoals gezegd in een in verregaande mate geglobaliseerde en neoliberale wereldeconomie. Deze maatschappelijke orde leidt er bijvoorbeeld toe dat iedereen in de wereld met iedereen in concurrentie gebracht wordt, concurrentie om werk, om grond, om inkomen. Het is ook een economie die steeds meer mensen marginaliseert, uitsluit, uitput. En ook de

Ivania in 2006 • foto: Piet den Blanken

aarde bloot stelt aan een uitputting en vernietiging die het beste als ecocyde kan worden aangemerkt. Hier in Nederland beginnen wij dat ook steeds meer te ervaren. Toch moeten wij onder ogen zien dat wij Nederlanders tot de better-to-do van deze wereld behoren. En het zijn onze instituties die de dragers zijn van een mens en natuur vernietigende economie. Daarbij moeten wij ons goed realiseren dat het echt anders en beter kon en kan. Bijvoorbeeld hadden er al lang voorzieningen getroffen kunnen en moeten worden die iedereen, ook Ivania en haar kinderen, bestaanszekerheid hadden kunnen bieden. Voor iets dergelijks zijn er prima uitgewerkte voorstellen en plannen, en het kost niet eens zoveel. Ivania's ellendige bestaan was eigenlijk nergens voor nodig.

Globalisering van onderop

Piet en ik zien dit boek als een monument, allereerst voor Ivania. En ook voor die miljarden mensen die niet ophouden om onder zeer moeilijke omstandigheden

een fatsoenlijk bestaan op te bouwen. Daarnaast is het ook een teken van erkenning en waardering voor de Nederlanders, vrienden en vriendinnen, die op allerlei wijzen hun betrokkenheid met het wel en wee van de volkeren van Midden-Amerika toonden en tonen. Gerrit Huizer noemde dat de 'globalisering van onderop'. Piet en ik hopen dat het verhaal van Ivania ons nieuwe en blijvende inspiratie biedt.

Lou Keune

(1) ad 20 euro verkrijgbaar in de boekhandel
(2) dubbelnummer 106/107 (2012)

Nee tegen de hervorming van wet 779 in Nicaragua

In juni 2012 is in Nicaragua de wet 779 aangenomen die vrouwen beter zou moeten beschermen tegen het geweld door mannen. Van bemiddeling zou geen sprake kunnen zijn als de man eenmaal was aangeklaagd.

Vrouwenorganisaties zagen de wet als een grote overwinning op hun jarenlange acties. Onlangs ontstond verzet tegen deze wet vanuit protestantse groepen, katholieke bisschoppen en een aantal juristen. Zij vinden dat de wet de gelijkheid tussen mannen en vrouwen aantast en zijn van mening dat bemiddeling en daardoor 'dialog' mogelijk moet zijn tussen dader en slachtoffer. De kerk eist dat bemiddeling tussen echtparen wordt opgenomen in de wet om de gezinseenheid te redden. Deze aanklagers zijn van mening dat vrouwen al voldoende beschermd worden door het Wetboek van Strafrecht. Aansluitend hierop heeft De Hoge Raad in augustus 2013 unaniem een wetsverandering aangenomen en naar het parlement gestuurd. Daarin is bemiddeling verplicht voor gevallen van geweld die volgens de Raad minder zwaar zijn, dat wil zeggen als de straf vijf jaar of minder is.

De vrouwenorganisaties zijn echter pertinent tegen deze wetswijziging omdat van de 85 moorden die in 2012 op vrouwen zijn gepleegd, in dertig procent van de gevallen sprake was van bemiddeling vóór de moord. De vrouwen vinden dat

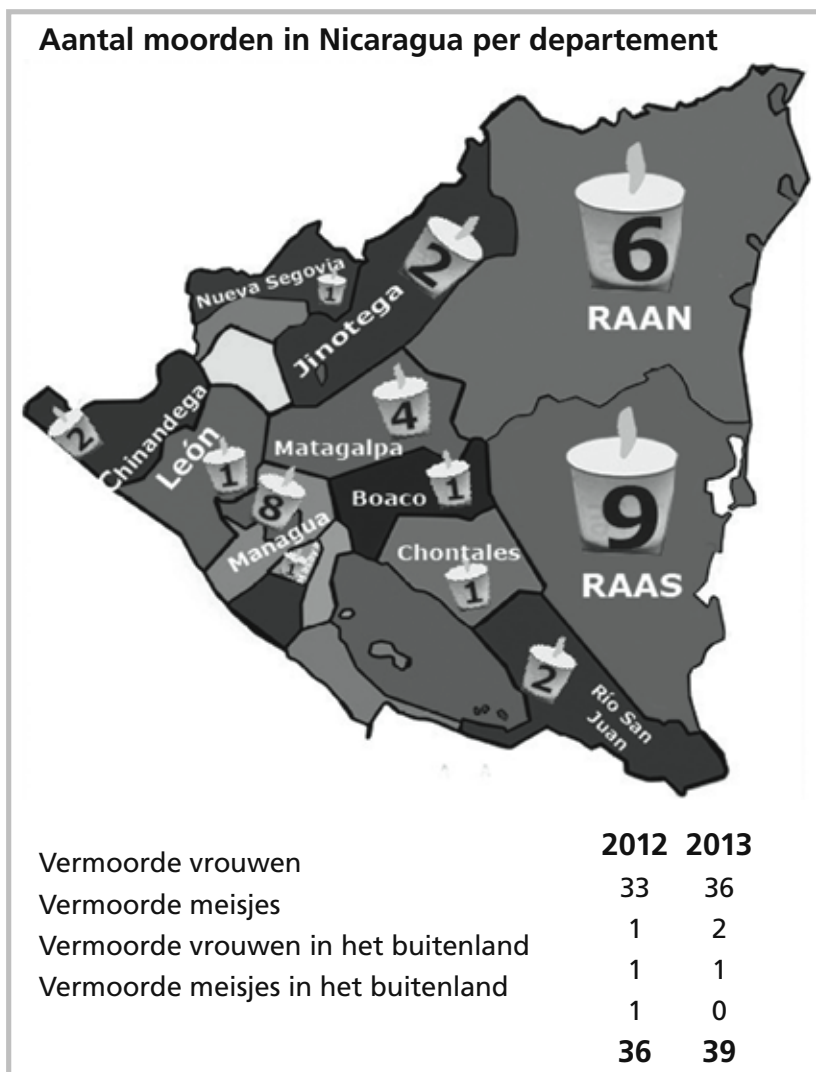
de agressors van het delict bestraft moeten worden en niet alsnog bevoordeeld.

Opvallend is dat in een opiniepeiling van april van dit jaar 76 procent van de mannelijke ondervraagden zich uitsprak vóór wet 779 en slechts 7,5 procent tégen.

De vrouwenorganisaties van Nicaragua roepen op om een petitie tegen de wetswijziging te ondertekenen.

Diny van de Pas

Vrouwenmoorden

affiche tegen geweld tegen vrouwen

demonstratie voor wet 779

Lees de oproep van de vrouwenbeweging en onderteken de petitie!

Vertaling van de oproep:

Op 22 juni 2012, na decennia van strijd door de Nicaraguaanse vrouwenbeweging, werd de eerste Integrale Wet tegen Geweld tegen Vrouwen van kracht. Dit betekende een belangrijke vooruitgang voor de erkenning van mensenrechten van vrouwen in de geschiedenis van Nicaragua. De wet vormde een waar instrument van sociale verandering die het recht garandeerde om vrij van geweld te leven en droeg bij aan werkelijke gelijkheid voor vrouwen.

De Hoge Raad heeft in augustus 2013 een vonnis uitgesproken als reactie op drie bezwaarschriften die zijn uitgevaardigd tegen wet 779, door de hervorming aan te bevelen van artikel 46, dat bemiddeling verbiedt bij misdaden die middels deze wet bestraft zijn. Dit is gebeurd op een buitengewone manier en in strijd met het principe van wettelijkheid en juridische zekerheid. Erger nog, genoemde macht van de staat heeft in recordtijd en met grote urgentie een initiatiefwet gepresenteerd aan het parlement om het genoemde artikel te hervormen en om wijzigingen aan te brengen in artikel 31 en 32, waarbij zij zich beroepen op het gebrek aan informatie aan de bevolking.

Het voornemen om bemiddeling op te nemen betekent de herinvoering van de cultuur van misbruik, wreedheid, huiselijk geweld, gebrek aan respect voor de lichamelijke, psychologische, seksuele en morele integriteit en het met voeten treden van de fundamentele mensenrechten van de Nicaraguaanse vrouwen.

Vóór wet 779 werd bemiddeling aanbevolen, ongeacht de ernst van het delict. Het is bewezen dat de agressors -in plaats van de geboden uitweg van hun slachtoffers te benutten, die er, tegen beter weten in, voor kozen om hen de mogelijkheid te bieden om hun gewelddadige gedrag te veranderen- na het maken van afspraken wraak namen. In plaats van het tegenhouden van geweld, verergerde het geweld alleen maar, wat leidde tot groot

leed en in ergere gevallen tot de dood. Zo blijkt dat bemiddeling het leven van de vrouwen alleen maar in groter gevaar brengt.

Als bemiddeling wordt toegestaan, wordt daarmee aan de bevolking een boodschap afgegeven waarin straffeloosheid wordt gepromoot. Bovendien maakt het de Staat en alle medewerkers medeplichtig aan het geweld. Wetende dat het systeem van bemiddeling niet werkt voor dit type onwettelijk gedrag, is het insluiten hiervan in de wet het opzettelijk voortrekken van geweldplegers door de Nicaraguaanse Staat.

De strijd tegen het geweld in al zijn uitingen is de strijd voor de vrijheid, autonomie en zelfbeschikking van mensen. Sta daarom niet toe dat deze hervorming wordt goedgekeurd. Er is geen tijd te verliezen. Verenigt u nu met deze urgente petitie om te eisen van de afgevaardigden van het parlement dat zij de hervorming van wet 779 niet goedkeuren.

Onderteken deze petitie

Wij vragen de gedeputeerden van het parlement om het hervormingsvoorstel en de toevoegingen van wet 779 te verwerpen, omdat het onrechtvaardig, onmenselijk, immoreel en oneerlijk is en in strijd met de grondwet en de mensenrechten, zoals benoemd in internationale verdragen waaraan de Nicaraguaanse Staat zich heeft verplicht. Als men bemiddeling toestaat in Nicaragua, geeft men aan de bevolking een bericht af van het aanmoedigen van de straffeloosheid en bovendien maakt het de Staat en alle medewerkers medeplichtig aan het geweld. Gedeputeerden, eert uw verplichting wat betreft de rechten van meer dan de helft van de Nicaraguaanse bevolking. Daarom vragen wij u om te stemmen tegen elke vorm van wettelijke hervorming die bemiddeling toestaat en die ingaat tegen de effectieve toepassing van de Wet tegen Geweld tegen Vrouwen in Nicaragua.

https://secure.avaaz.org/es/petition/NO_A_LA_REFORMA_DE_LA_LEY_779_EN_NICARAGUA/

vertaling: **Patricia Herrijgers**

Verschillende werelden, gelijke dromen

Stads- en plattelandsmeiden vertellen ons hun ervaring

'Er was eens, ergens in Nicaragua, een groep meiden die samenkwam om een droomdorp te bouwen ... Het was een plek waar het recht heerste en ze konden er op straat lopen zonder dat ze schunnige opmerkingen naar hun hoofd kregen. Ze klommen in bomen om van de lucht en de natuur te genieten, zonder dat hen werd gezegd dat nette meisjes dat soort dingen niet horen te doen. Hun wens om te leren en te studeren kende geen grenzen, niemand ontnam hen de mogelijkheid om naar school of de universiteit te gaan. Elke avond ontmoetten ze elkaar op het plein om de sterren te tellen, aan wie ze vroegen hun grootste wens te vervullen: dat andere meiden, waar ook vandaan, net zo gelukkig konden zijn als zij.'

Dit is geen sprookje. Het is de ambitie van twee meidengroepen, die ons vertellen hoe ze door zich te organiseren strijdgenoten gevonden hebben. Het zijn vriendinnen geworden die samenkomen om te werken of te studeren of om een persoonlijk probleem op te lossen. Hieronder lezen we op welke manier de samenkomst van de meiden van stad en platteland voor hen en voor de organisaties nuttig geweest is.

Verschillende achtergronden, maar dezelfde problemen

De jongerenbeweging María Lidia Espinoza (MLE) is zeven jaar geleden opgericht. Er zitten jongeren uit zestien rurale zones uit het noorden van het land in, zoals uit Waslala, El Tuma - La Dalia, San Ramón, Matiguás, Jinotega en Bocana de Paiwas.

'Toen ik bij de organisatie kwam, ontmoette ik andere jongeren met levens vergelijkbaar met dat van mij. Ik voelde dat het een betrouwbare omgeving was en dat we iets voor onze gemeenschappen zouden kunnen doen', vertelt de Matagalpese Maricela Rodríguez ons, die coördinator van de beweging is.

In Niquinohomo, departement van Masaya, ontstond een andere meidengroep: la Asociación Feminista Yoacihualt (Asfemy, de Feministische Vereniging Yoacihualt); *yoacihualt* betekent in de Nahuatl-taal: krijgshaftige vrouw. Xóchilt Nicaragua, coördinator van deze organisatie vertelt in La Boletina: 'We komen samen om te praten over onze belevenissen, discussiëren onder andere over onze seksuele en reproductieve rechten, op het recht op abortus en het belang van leven zonder geweld.'

In beide organisaties zitten meiden tussen 13 en 25 jaar. Veel van hen komen uit rurale gebieden of zijn van inheemse afkomst. Ze hebben redenen om zich te organiseren: gebrek aan seksuele voorlichting, geweld tegen meisjes en tieners, ongewenste zwangerschappen, gebrek aan mogelijkheden om te studeren en om te zorgen voor hun gezondheid én de wens om dit soort zaken te veranderen en hun eigen leven en dat van andere jongeren te verbeteren.

Meiden van hier en van daar

In het begin hield de jongerenbeweging MLE haar activiteiten in Matagalpa. 'Vervolgens zagen we dat het noodzakelijk was naar de buurgemeenschappen op het platteland te gaan om kennis en ervaringen te delen en in de gemeenschap aanwezig te zijn', vertelt Maricela Rodríguez ons. In het begin dachten de leden van Asfemy dat de jongeren van het platteland en die uit de stad totaal verschillend zijn, maar het bleek dat er meer gelijkenissen dan verschillen zijn. 'We kwamen er achter dat wij meiden allemaal dezelfde behoeften hebben, van toegang tot onderwijs tot het kennen van onze rechten en die ook laten gelden te midden van een machomaatschappij', licht Xóchilt toe. Maricela zegt dat er in haar groep geen gevallen van discriminatie en gebrek aan respect geweest zijn. In tegendeel, het is gelukt om hechte relaties aan te gaan.

We zijn verschillend, we zijn hetzelfde

'Vaak kost het meisjes van het platteland moeite om toestemming te krijgen om naar bijeenkomsten van de groepen te gaan, omdat zij thuis meer begrensd worden dan de meiden uit de stad. Daarom moet een vertegenwoordiger van de

Marcela Lagarde
foto's: internet

Xochilt Nicaragua

Maricela Rodríguez

meiden van MLE uit Paiwas
foto: Silvio Ramón Sirias

meiden van Yaocihualt
foto: M.C. Ruiz

organisatie naar hun huizen gaan om toestemming voor hen te vragen', legt Maricela uit. 'In het begin zeiden ze ons dat de meiden uit de stad kiener en sneller van begrip zijn en dat ze met kop en schouders uitsteken boven de meiden die uit de rurale gebieden komen. Maar nu we georganiseerd zijn, heb ik ervaren dat dat niet zo is. Bovendien wilden we de meiden van het platteland laten zien dat niet alles wat mensen zeggen over de stad waar is en de meiden van de stad dat niet alles wat ze zeggen over plattelandsmeiden klopt', licht Xóchilt toe.

Voorbij de vooroordelen

Om die vooroordelen te stoppen is het belangrijk te leren om de overeenkomsten te herkennen en de verschillen te respecteren. Als Asfemy start met een nieuwe groep meiden, komen degenen die uit dezelfde gemeenschap, gemeente of stad komen, onderling samen. Opdat de meiden uit de verschillende plaatsen elkaar leren kennen, zijn er tijdens de workshops of samenkomsten van Asfemy altijd activiteiten waarin alle meiden gemixt worden. Zo worden toenadering en vriendschap bevorderd. 'Het erkennen van de verschillende omstandigheden waarin wij meiden van het platteland en uit de stad leven, is belangrijk om onze saamhorigheid te versterken.' Maricela informeert ons verder, dat ze de leden op tijd inlichten over hun bijeenkomsten en dat ze er rekening mee houden dat er in veel gemeenschappen geen elektriciteit is en geen telefoon. 'Soms houden we gewone gesprekken of sportmiddagen, maar we praten ook altijd over hoe wij vrouwen beter kunnen leven, wat een ongewenste zwangerschap betekent, over geweld binnen het gezin; we benutten de momenten om te praten over wat ons overkomt'.

Vrouwen en zussen

Xóchilt: 'Het machismo wil ons doen geloven dat wij vrouwen niet eens goed genoeg zijn om vriendinnen te zijn, maar dat is een grote leugen. De ervaring van deze meidengroep is een extra bewijs dat we vriendinnen kunnen zijn en *sororidad* (zusterschap) kunnen uitoefenen.' Dit woord is bedacht door Marcela Lagarde, Mexicaans feministe en antropologe. Het komt van sor, dat 'zus' betekent in het Latijn. Sororidad is *fraternidad* (broederschap)

tussen vrouwen, de capaciteit om elkaar te zien als gelijken ondanks alle verschillen en om ons te verenigen om samen te delen en te zoeken naar een manier om omstandigheden die ons schade toebrengen te veranderen.

Hoe beleven de meiden het zusterschap?

Om te beginnen, door elkaar als gelijken te zien. Maricela vertelt dat men elkaar binnen de beweging helpt, bijvoorbeeld: elkaar vergezellen als men een lange weg moet afleggen of het samen vieren van verjaardagen. Wat haarzelf betreft, heeft Maricela vaak meiden van de organisatie vergezeld die uit andere gemeenten komen en Matagalpa niet goed kennen. Zij heeft hen getoond hoe zich door de stad te verplaatsen en personen of plaatsen te vinden zonder hun veiligheid in gevaar te brengen.

Voor de meiden van Asfemy is de uitwisseling van informatie ook onderdeel van het zusterschap, omdat het hen helpt te groeien als personen en als leden van de organisatie. 'In het begin hadden enkelen van ons geen e-mail, maar hier hebben we van elkaar geleerd hoe het werkt. Om de activiteiten te plannen, komen we in het huis van één van ons samen en we proberen dat op een dag en tijd te doen dat het geen nadelige invloed heeft op de lessen van degenen die studeren. De meerderheid van de activiteiten doen we in de eigen gemeenschappen, omdat veel meiden geen geld hebben om te reizen. We zijn gek op ons werk en we willen vooruitgang boeken', legt Xóchilt ons uit.

Ons organiseren is de sleutel

Dit is wat beide coördinatoren van deze groepen benadrukken. Voor deze jongeren is het belangrijk dat meiden van stad en platteland zich verenigen, ze kunnen ervaringen, ideeën en informatie uitwisselen. Deze ervaringen tonen aan dat ze op verschillende manieren kunnen bijdragen om hun levens en die van andere vrouwen te veranderen, waar ze ook vandaan komen. Zoals zij ons vertellen, zou het goed zijn als wij vrouwen de vooroordelen achter ons laten en het zusterschap uitoefenen omdat dat ons verrijkt als personen en onze gemeenschappen verbetert. Ze voegen toe dat het belangrijk is te kunnen rekenen op financiële ondersteuning om projecten op te zetten met jonge vrouwen en dat er ook, binnen de brede beweging van vrouwen, aandacht moet zijn voor jongeren om hun rechten te erkennen en te verdedigen en hen te ondersteunen. 'Er moet gewerkt worden in de plattelandsgemeenschappen omdat daar jongeren de meest problemen hebben en minder toegang tot informatie hebben of andere middelen die -goed of slecht- wel in de steden bestaan', benadrukt Maricela. 'Ondanks dat wij, jonge vrouwen, in verschillende werelden leven, hebben we veel dingen gemeen. Het is belangrijk dat we ons organiseren, zodat we samen het hoofd kunnen bieden aan moeilijke situaties en ons trots kunnen voelen op wat we doen en wat we bereikt hebben binnen de beperkte mogelijkheden', zegt Xóchilt ons met trots.

Osiris Canales, *La Boletina*, ed. 89

vertaling: **Maya Engels**

Ingezonden brief

Francine (2de van rechts) met milieugroep in Matagalpa

foto: Herman Fitters

Nog steeds betrokken

Dag Mujeres, vrijwilligers en vrienden van de Stedenband Tilburg-Matagalpa.

Gaarne stuur ik een woordeke uit Vlaanderen. Na ongeveer 35 jaar in Nederland gewoond te hebben, ben ik alweer een tijdje woonachtig in mijn geboorteland België. Ik woon nu zes jaar in Vlaanderen, 170 kilometer van Tilburg verwijderd, aan de voet van de prachtige Vlaamse Ardennen.

Toen ik in Tilburg woonde ben ik in contact gekomen met de Stedenband en ben ik meegegaan met de milieugroep naar Matagalpa. Daarna ben ik vaak in de Stationsstraat geweest voor de een of andere activiteit. Daar genoot ik erg van, en ik voelde dat ik iets voor Nicaragua wilde betekenen. Met een Belgische bouwploeg ben ik in 2009 in San José de Bocay (Nicaragua) geweest. Ik heb tijdens dat verblijf ook een bezoek gebracht aan mijn vrienden in Matagalpa.

Nicaragua heeft mij meteen geboeid en ik heb het in mijn hart gesloten. Dat heb ik toen in Nederland gedaan en ... dat doe ik nu nog steeds. Door de afstand kan ik niet meedoen aan de activiteiten in Tilburg, maar ik word goed geïnformeerd. Met Els van Wijk heb ik regelmatig contact over het werk van de Mujeres, de vrouwengroep. Daardoor kan ik hier in België acties opzetten voor het Casa Materna en het microkredietproject.

- Af en toe houd ik een praatje over Nicaragua voor een kleine en soms een grote groep mensen.
- Hier in Vlaanderen heeft elk gemeentebestuur een afdeling 'Wereldraad' die betrokken is bij de Derde Wereld. Een kleine groep mensen waarin ieder op zijn manier actief is in/bij een of ander project van een derdewereldland komt zes maal per jaar bij elkaar en men stelt daarbij een project voor aan de Gemeente voor financiële steun. Ik ben er trots op dat ik zo reeds enkele keren een aardig bedrag voor het Casa Materna mocht ontvangen.
- Met vrienden en kennissen spreek ik vaak over Nicaragua en soms stuur ik hen een briefje met nieuws over Nicaragua en Matagalpa.
- Enkele keren heb ik een lezing mogen houden in de kerk, rond het thema Nicaragua.
- Op twaalf kilometer van mijn huis is een schoenmuseum waar meer dan 10.000 paar schoenen uit alle delen van de wereld te zien zijn. Miranda van der Klaauw heeft ervoor gezorgd dat ik ook sandalen uit Nicaragua heb kunnen toevoegen aan de collectie.
- Ik kreeg eens enkele dozen latex handschoenen voor het Casa Materna.
- Bij de hulp voor het verzorgen van een maaltijd voor een groep mensen van alle nationaliteiten kreeg ik een geldbedrag ... bestemd voor Matagalpa.
- Verleden zomer kwam er een buurjongetje met twee euro; 'Voor jou', zei hij 'voor je arme kindjes, dat geef ik in plaats van er een ijsje van te kopen'.

Zo zie je lieve mensen dat ik nog steeds betrokken ben bij de activiteiten van de vrouwengroep van de Stedenband.

Daarnaast geniet ik van mijn schoon landschap en van tuinieren. Ik woon op een heuvel, twaalf kilometer van de Koppenberg, en kijk op de Kluisberg en de Kwarentom.

Ik heb hier een Nicaraguaanse vrouw leren kennen. Ze is gehuwd Buenamor, de schrijver van een schitterende thriller over Nicaragua: *Broederstrijd*. Het is een prachtig boek over de tijd van de revolutie, een aanrader! (ISBN 978-90-484-2410-8)

Zo dat was een beetje nieuws uit Vlaanderen van een Nica-fan. Voor u allen een goede deugddoende tijd!

Francine Destoop

Het Casa Materna in Matagalpa begeleidt vrouwen met een risicozwangerschap tot na de bevalling. Hierbij een voorbeeld waarmee aan de hand van plaatjes de belangrijkste zaken duidelijk worden gemaakt. In de vorige 'Cómo No!' stond de verzorging van de pasgeborene centraal, nu de verzorging van de kraamvrouw.

<p>De verzorging van de vrouw tijdens en na de bevalling</p> <p>Signalen van gevaar tijdens de bevalling</p> <p>Casas Maternas</p>	<p>Vermindering of ontbreken van beweging van de baby</p> <p>Ga naar naar het gezondheidscentrum.</p>	<p>Bloeding of breken van de vliezen</p> <p>Ga naar naar het gezondheidscentrum.</p>	<p>Verkeerde ligging van de baby of onderbreking van de samentrekkingen van de baarmoeder</p> <p>Ga naar naar het gezondheidscentrum.</p>
<p>Hoe bereid ik me voor op de bevalling</p> <p>Signalen van gevaar na de bevalling</p> <p>Ga naar naar het gezondheidscentrum.</p>	<p>Koorts of rillingen kunnen het gevolg zijn van een vaginale infectie.</p> <p>Ga naar naar het gezondheidscentrum.</p>	<p>Krampen/stuip trekkingen</p> <p>Ga naar naar het gezondheidscentrum.</p>	<p>Bloedingen</p> <p>Ga naar naar het gezondheidscentrum.</p>
<p>Verzorging na de bevalling</p>	<p>Dagelijks bad</p> <p>De vrouw moet na de bevalling dagelijks baden/douchen.</p>	<p>Goede voeding</p> <p>De vrouw mag alles eten. Producten met voldoende voedingswaarde zoals gallo pinto, banaan, bonen, pompoen, melk ...</p>	<p>Rust</p> <p>De vrouw moet zware inspanning vermijden. De partner, familie en buren kunnen helpen bij het huishouden.</p>

Dit voorlichtingsmateriaal is een uitgave van het netwerk van Casas Maternas en UNICEF.

Resultaten mailing

De mailing die wij begin oktober de deur uit deden, heeft al bijna 4000 euro opgeleverd. Inclusief verdubbeling is dat 8000 euro voor economische projecten in Matagalpa. Hartelijk dank aan allen die een bedrag overmaakten!

Eerste baby geboren in Moeder- en Kindcentrum

De gemeente Matagalpa laat weten dat de eerste baby is geboren in het in april door wethouder Berend de Vries geopende Moeder- en Kindcentrum. 'Flor de María González Rivas, uit het dorpje Santa Rosa, was de eerste vrouw die in het Centrum beviel, op woensdag 19 juni om 4.45 uur in de ochtend. De dag daarvoor was het centrum definitief opengegaan en daarmee de verbeterde dienstverlening voor moeders en kinderen gerealiseerd. De baby is een jongetje en het is geboren onder excellente omstandigheden, dankzij het nieuwe centrum.'

Opbrengst fondswerving Boekenmarkt en Tilburg Ten Miles

De aan de Boekenmarkt en de TTM gekoppelde fondswerving heeft 5000 euro opgeleverd. Dit dankzij de samenwerking met Frank Tofield van Stichting Boek-winst en met de hulp van het online fondswervingsprogramma Alvarum. Ruim honderd nieuwe donateurs doneerden aan een van onze fondsenwerfers op deze website. Maar natuurlijk leverde ook de bekende rozenactie weer een goede opbrengst. Een mooi extraatje waren de 1100 rozen die wij aan de dames van de Ladies Run mochten leveren.

Wil je ook iets doen?

Heb je nog boeken die je kwijt wilt? We zamelen nog steeds boeken in en gaan op 15 december op de Korvelse markt 'Winter in Zuid' ook weer boeken verkopen. Je kunt boeken langs brengen op ons kantoor: Stationsstraat 31, tel. 013 - 536 8706.

Of wil je online fondswerven voor een van onze projecten? Bijvoorbeeld in plaats van verjaardags- of decembercadeaus?

Stuur dan een mail naar

stedenband@tilburg-matagalpa.nl

Frank Tofield van Stichting Boek-winst overhandigt tijdens de boekenmarkt een cheque aan Frans Couwenberg en Miranda van der Klaauw
foto: Ingrid van den Hout

Tilburg Ten Miles

De lopers die de Tilburg Ten Miles voor Matagalpa liepen, hebben met hun sponsoracties ongeveer 3000 euro opgehaald. Samen met het resultaat van de rozenactie en de boekenmarkt is er een bedrag van rond de 5000 euro beschikbaar voor projecten in Matagalpa. Dankzij verdubbeling door het Landelijk Beraad Stedenbanden en Hivos gaat het uiteindelijk om 10.000 euro. De opbrengst gaat naar de projecten Microkrediet voor vrouwen en Krediet voor koffieboeren. Veel dank aan en hulde voor alle lopers, de sponsors en de vrijwilligers!

Alle kinderen die hebben meegedaan aan de mini-run en de family-run: **goed gedaan!** We hopen dat je het avontuur van Eefje Wentelteefje leuk vond. Is het je ook gelukt om de puzzel op te lossen? Het antwoord is 'Alle kinderen naar school'. De vogeltjes zijn allemaal verloot en weggevlogen ...¡Adiós!

Enkele reacties van kinderen:

Hallo

Ik ben Lynn Thissen en heb meegelopen met de family run. Het antwoord van de prijsvraag: alle kinderen naar school. groetjes Lynn Thissen 6 jaar oud

Ik ben Jorden van 6 jaar. Ik heb meegedaan aan de ten miles en ik vond dit heel leuk. Mama heeft het boekje voorgelezen. Ik vond dit mooi en ben blij dat de vogel terug is. Ik ben op school net letters aan het leren. Dus de puzzel was ook leuk. En ik vind dat alle kinderen letters moeten leren. Het antwoord is: Alle kinderen naar school! Groetjes Jorden Azantinlow

Geachte heer, mevrouw, Volgens mij is de oplossing: Alle kinderen naar school. Vera van de Ven (10 jaar)

Elly van Dongen deelt rozen uit

Ingrid van den Hout zette een goede prestatie neer bij de Ladies Run
foto's: Louise Donjacour

Louise Donjacour en Shirley Dap
foto: Wilma van Dongen

foto: Ingrid van den Hout

foto: Louise Donjacour

foto: Toon Oomen

foto: onbekend

Twaalfde Vuelta à Matagalpa

Er waren iets minder deelnemers dan vorig jaar, maar ook dit jaar was deze legendarische fietstocht weer zeer de moeite waard met afstappunten als Stadshoeve de Tuin in de Korte Nieuwstraat, De Drijfbanen en Kinderboerderijen 't Valleike en De Hanekam. Op het eindpunt van de tocht was een fototentoonstelling van Piet den Blanken met foto's van Ivania te bezichtigen (zie elders in dit nummer). Afgesloten werd met de traditionele 'kwis', die tegen wil en dank gewonnen werd door Jaques Weijters. Hierbij een kleine foto-impressie.

Dertig jaar Stedenband!

Volgend jaar, op 3 mei 2014, bestaat onze Stedenband dertig jaar. Natuurlijk gaan we dit vieren met diverse activiteiten in beide steden. De jubileumgroep is al begonnen met de nodige voorbereidingen. Erg blij zijn we met de samenwerking met Hap Stap 2014. We gaan onder andere Matagalpa-koffie schenken met een heel speciale lekkernij daarbij. Wil je iets doen of meehelpen met de organisatie? Mail dan naar stedenband@tilburg-matagalpa.nl of bel 013 - 536 8706.

Op vakantie in Nicaragua?

Een andere jubileumactiviteit is de organisatie van een reis naar Matagalpa. Deze reis zal minder dan anders het karakter hebben van een werkbezoek. Onze wens is om met een diverse groep Tilburgers, jong en oud, in de zomervakantie naar Nicaragua te gaan. Natuurlijk om dertig jaar Stedenband te vieren en projecten te bezoeken, maar ook als vakantie. De toeristische mogelijkheden van Nicaragua groeien enorm snel en het land is een van de veiligste landen in de regio. We kunnen deelnemers samen met plaatselijke reisorganisaties een vakantie op maat aanbieden, maar je kunt natuurlijk ook op eigen houtje het land verkennen. De reis is gepland in de periode van 19 juli tot 16 augustus. We hopen zo snel mogelijk duidelijkheid te hebben over de feestweek in Matagalpa, zodat deelnemers hun vakantie daar omheen kunnen plannen.

Heb je interesse? Laat ons dat dan zo spoedig mogelijk weten. De reis zal worden voorbereid met een aantal bijeenkomsten, een kennismakingscursus Spaans en andere activiteiten.

Nieuwe scholenband

Onlangs werd bekend dat basisschool Koolhoven in de Reeshof zich aansluit bij de Stedenbandfamilie. De andere reeds actieve scholen, Panta Rhei en Zonnesteentje, zullen de nieuwe collega's met raad en daad terzijde staan. Door de reeds 25 jaar lange contacten tussen scholen in Tilburg en Matagalpa is er een schat aan lespakketten, materialen en ervaringen beschikbaar. Vanaf deze plek een hartelijk welkom aan Koolhoven!

Jaques Weijters, alias Gakkes, alias Jungle Jack, alias Golddiger James, alias .... verdwaald tijdens Ten Miles
foto: Louise Donjacour